

**TOM MULDER:
"RADIO IS HET
THEATER VAN DE
FANTASIE"**

**MTV-EUROPE:
"MONEY FOR
NOTHING?"**

**TECHNIEK:
DE TELEFOON-
VORK**

**WINDKRACHT 8
EN KOFFIE**

Het FRM verschijnt 10 x per jaar
Losse nummers: f 5,25/BF 105
14e jaargang nr. 8
september/oktober 1987

(advertentie)

De professionele producent stelt deze advertentie-ruimte gratis ter beschikking aan jingle en -reclame bedrijven die nog klanten kunnen gebruiken.

Groetjes

"De professionele producent"

Radio Communication Center

Dealer van de merken, JRC, NRD, Icom, Kenwood, Yaesu, Cue Dee, Pocom, Sony, AOR, enz.

NRD 525

TOPONTVANGER

Frequentie: 0.09-34 MHz;
Optie voor 34-60 MHz;
114-174 MHz; 423-456 MHz.
Ontvangst: RTTY, CW, SSB (USB/LSB),
AM, FM, FAX.
200-kanaals geheugen. **f 3950,-**

Kenwood communications receivers

KENWOOD R5000 f 3295,-

Specificaties:
1. 100 geheugens met scanmogelijkheid
2. Optie VHF-converter
3. Diverse filters

KENWOOD R2000

Specificaties:
10 geheugens
Optie: VHF-converter
Freq.ber.: 150 KHz-30MHz.
KENWOOD R600
Freq.ber.: 150 KHz-30 MHz **f 1198,-**

ICOM R 7000 100

geheugens

topontvanger

Frequentie: 25-2000 MHz **f 3695,-**

ICOM R71E

32 geheugens **f 1198,-**
100 KHz-30 MHz

FAX DECODER FXR 550

voor weerkaarten, persagentschappen en Ham Fax **f 1549,-**

POCOM AFR-2010V

CW - RTTY - ARQ - FEC

Top decoder nu ook met uitbreidingspakketten

met video module v.a. **f 1698,-**

Tevens:
AFR 1000V
AFR 2000V
AFR 8000V

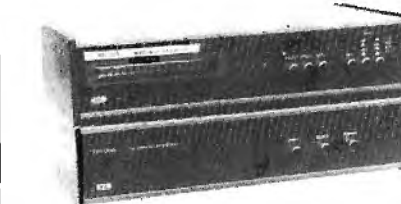
GRUNDIG satellit

f 1699,-

Bereik: FM 87,5-108 MHz; LW 148-420 KHz; MW 510-1620 KHz; SW 1,6-26,1 MHz; 1,6-30,0 MHz (Satellit international 650)

NEW Grundig satellit 400 f 699,-

MTC-029 CW-RTTY-ARQ-FEC f 1099,-

TPI-056 TV/Printer Interface **f 599,-**
- Decodering van alle (Z-W) SSTV-sig.
- Zeer hoge beeldresolutie 256x256 beeldpunten
- 16 grijswaarden
Tevens slow scan. Type 256A **f 698,-**

Radio Communication Center

ICF-2001D Unieke wereldontvanger + luchtvaartband met ongekend veel mogelijkheden.

NIEUWE SONY PRO-80 RECEIVER.
150 KHz-216 Mhz. All mode.

Radio comm. apparatuur
Groot scanner ass.:
Luchtvaartapparatuur
burger/mil. apparatuur
Groot antenne ass.: ook voor huiskamer. T.V. camping-amateurs en mobilifoons scanners
seinsleutel assortiment

UW SPECIAALZAAK VOOR

27 MC CB + porto's randapparatuur
Hobby electronica
Beveiligingsapp.
Dumpstore
Radio ontvangers
Disco apparatuur,
Antenne Rotoren

Intercom ass. + randapparatuur
Metaal detectors, ass.
ufluister apparatuur
Computer Scanners
T.v. versterkers + koppel filters enz. enz.

Autoradio's + speakers + toebehoren
Telex-Tor-C W app.
Telefoon artikelen,
Radio-boekenshop
Voedingen 300 ma / 7m 40 amp
Scannerkristallen voor heel Nederland, enz.

Amsterdamsestraatweg 561-563. Utrecht. 030-433835.

Openingstijden:
's maandags 13.00-18.00 uur, dinsdag tot en met vrijdag 10.00-12.30 en van 13.30-18.00 uur.
Zaterdag van 10.00 uur-18.00 uur

Ruime parkeergelegenheid

Groot scanner-assortiment zoals:

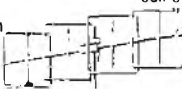
AOR 2002 f 1899,-
20 kan. prog.
25-550,
800-1300 MHz
AOR 2001 F f 1569,-
25-550 MHz

Cue Dee dealer van Midden-Nederland
Tevens dealer van o.a.
Cuedee
Kathrein
Televex
J. Beam
Tonna
Telget 2000
Fritzfel
Dressler
Cush Craft
Comat uit Japan
Butternut
enz. enz.

AMATEUR ANTENNES

Q6 2M 6 element quad yagi ook 8 elements uitvoering

Q4 2M, 4 elements boomlength 1.5 meter, versterking ± 10dB.

WIDEBAND ANTENNA

ICOM AH-7000

SUPER WIDEBAND OMNIDIRECTIONAL ANTENNA

Frequency coverage
Receive 25 to 1300MHz
Transmit 50, 144, 430, 900, 1200MHz bands

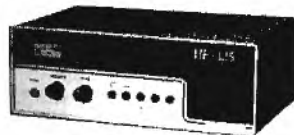
Allerlei soorten ijzerwerk in voorraad, tevens schuifmasten tot 15 m. op voorraad

ARA 30
Aktiv Antenne
0.1-40 Mhz
verst. 10 dB.
lengte: 145 cm

ARA 500
50-900 Mhz
verst ± 15 dB
lengte: 45 cm

LOWE HF 125 communicatie ontvanger

— Freq. ber.: ca. 70 KHz-30 MHz
— 30 geheugens
— Modes AM-USB-LSB-CW
— Als accessoire afstandsbediening unit

1449,-

THONO THETA 7070

Het nieuwste topproduct van Tono dat voldoet aan de hoogste eisen voor de professionele gebruiker. Enkele bijzondere eigenschappen zijn CW- (met audio tracking 5-100 wpm) — RTTY — Baudot en ASCII met audiotracking van snelheid, shift en mode — Tor Arg. loc. Sel. Tor L met audiotracking van snelheid en shift met een geheugen van 32.000 karakters. — SSTV — FAX (VLF, MF, HF) — LR-Fax voor rechtstreeks satelliet ontvangst. Resolutie van 800 punten per lijn, met 400 lijnen maakt het totaal op 320.000 punten per beeld. — Met geheugen 1300 lijnen, dus met iets meer dan 3 beelden. — Uitzending van CW RTTY, etc. kan met een optioneel "picture unit" te het zenden van SSTV, Fax en LR-Fax mogelijk. — Aansluitmogelijkheden voor printer, monitor, oscilloscoop.

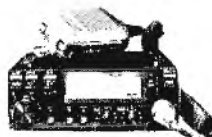
f 5400,-

YAESU FRG 9600 100 geheugens
Frequentiebereik 60 MHz-905 MHz
Accessoires: converter freq. ber. 20 KHz-60 MHz vanaf **f 349,-**

YAESU FRG 8000 12 geheugens
General coverage receiver
Freq. ber. 150 KHz-30 MHz
als accessoire: VHF converter

Kenwood - Icom - Yaesu

Portofoons VHF-UHF sets: **V.A. f 678,-**

TH205E - 405E
TH215E - 415E 2m 70 cm porto s
FT 727 2m 70 cm. porto
IC2E - ICu2m porto
TM221E - 421E 50 W. 2m 70 cm. sets
TM250E 2 m set
TR751E - 851E 2m 70 cm
all mode sets

NIEUW!

Kenwood TW4100E

45/35 Watt op 2 m. 70 cm. vol duplex.

ZEER GROOT ANTENNE ASSORTIMENT! - ROTOREN - IJZERWAREN - METAALDETECTORS

maxell audio Er is een verschil tussen muziek horen en muziek beleven. Dat laatste gebeurt pas wanneer je niet meer door flutter, ruis en drop-outs wordt herinnerd aan de harde technische werkelijkheid. Muziek beleven – een sensatie die maar weinig merken je kunnen geven. Misschien zelfs maar één: Maxell. Als je Maxell eenmaal hebt beleefd, klinkt zelfs de prijs je als muziek in de oren...

WIJ DE TECHNIEK, JIJ DE SENSATIE.

MAXELL THE TAPE

MAXELL AUDIO CASSETTES STAND NORMAL: UR, UD I, XL I, XL I-S, STAND HIGH: UD II, XL II, XL II-S, STAND METAL: MX

Het FRM is een uitgave van:
Rinand Media bv
Adres: Postbus 1247,
1000 BE Amsterdam
Telefoon 020-683178
Druk: Nimo-Druk,
Monnickendam
Distributie: Betapress,
Gilze
Advertenties: Jan Palmer
Abonnementen: per
acceptgiro of postwissel
Ontwerp: Jan-Tiedo Huese
Illustraties: Martin de
Groot

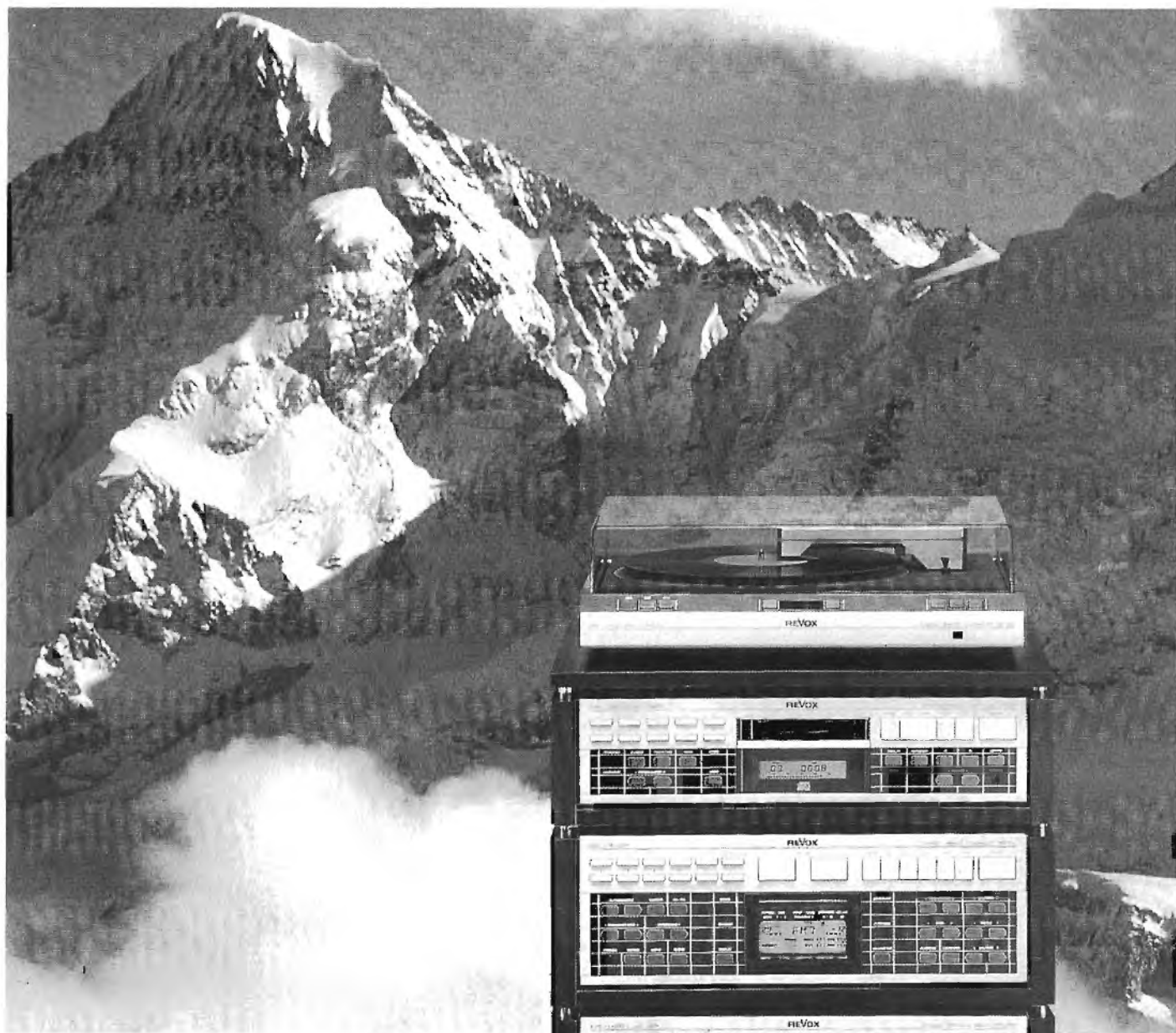
Hoofdredactie: Yum Festen
Medewerkers: Jan Palmer, Kari-
na Tijssens, Rene Bekking, John
Wendale, Wim de Valk, Jochem
Zandvliet en vele anderen.

Fotografie: Peter
Mathijssen, Menno Dekker,
Piet van Rooijen e.v.a.

Niets uit deze uitgave mag
worden gereproduceerd
door middel van boekdruk,
foto-offset, fotokopie, micro-
film of welke andere methode
dan ook zonder voorafgaande
schriftelijke toestemming van
de uitgever.

Tom Mulder is figurant in 'Het theater van de fantasie'	5
Kort nieuws	12
Geluid als probleem	13
Cable Music Europe	17
Kleine advertenties	19
Het Drielandenpunt	20
Digitaal gestuurde D.J.'s	22
Stoere jongens, ferme knapen	27
I want MTV-Europe	28
Kort zeezendernieuws	30
Vijf zendschepen en hun onzekere toekomst	31
Totzover	41

STUDER **REVOX**

De filosofie van topklasse

De stilte op de Jungfrau wordt genuanceerd hoorbaar...

REVOX: als het echt héél goed moet zijn.

heyne

Vraag vrijblijvend de lijst van REVOX dealers.
Heynen Audio Video bv
Postbus 10, 6590 AA Genneep, tel.: 08851-96260

Radio is het theater van de fantasie.

In 1967 solliciteert hij voor het eerst bij Veronica. Pas in 1969 wordt hij aangenomen. Tussendoor heeft Tom nog wat gepirateerd, "Mischien waren we wel de eerste FM piraat" en werkt hij als mediaplanner bij een reclamebureau. Via de wereldomroep komt hij bij de TROS terecht, waar hij inmiddels niet meer in vaste dienst is. Zijn eigen geluidswinkeltje, The Studio, bestaat nu alweer ruim anderhalf jaar. Was geluidsverslaving een erkend ziektebeeld, dan liep hij allang in de ziektewet.

"Ik wilde eigenlijk altijd al bij de radio, ik vond dat spannend" vertelt Tom, als ik naar Veronica vraag. "Eigenlijk wilde ik nieuwslezer worden want er waren natuurlijk nog geen dj's in die tijd. Later ging ik naar Luxemburg luisteren. In 1969 kwam Veronica daarna een engelse piraat. Ik dacht: Discjockey is veel leuker dan nieuwslezer, ik wil bij de radio."

In 1973 ben je naar de Tros gegaan. Dat was voordat Veronica stopte met haar uitzendingen vanaf zee.

"Programmatisch had ik wat problemen want de hele dag werd opgedeeld in uurtjes, terwijl daarvoor iedereen twee of drie uurtjes had. Ik vond dat je je in een uurtje niet waar kon maken. Je deed een uurtje 's ochtends van 7 tot 8, dan kwam je 's middags weer een uurtje terug en dan 's avonds nog een uur, dus dat werd echt een zootje. Ik had het voorbeeld gezien in '67: De eerste die bij die Engelse piraat vertrok kwam het beste terecht bij de BBC. (Hij lacht wéér) Het einde van Veronica was ook al in zicht. Daardoor kwam het accent meer te liggen bij de akties. Je kon niet meer zo erg programmatisch bezig zijn, maar het grootste probleem vond ik die uurtjes."

Jij gelooft dus ook niet in een Frits Spits horizontaal?

"Ik vind dat dat nergens op slaat..... Of het moet een specialistisch programma zijn. Een normaal dj-programma begint pas leuk te worden, je begint pas goed te wennen aan een dj als hij meerdere uren zit, en dagelijks. Als je naar de voorbeelden kijkt is dat altijd 2 of 3 uur. In Amerika is dat zelfs vijf uur."

Elke dag?

"Ja Charlie Tuner doet iedere dag vijf uur, van 5 tot 10 uur 's ochtends."

Dat is dan zeker 10 om 10 gepresenteerd?

Uurtjes.

"Nee hoor, maar er zit nieuws in en.... Je moet het natuurlijk heel serieus aanpakken. Het is je werk. Heb je het wel eens gehoord?... Ze hebben daar natuurlijk een hoop hulpmiddelen. Ten eerste is het allemaal via de computer geprogrammeerd. Er zit een producer bij, er zit een technicus bij, er is een programmalog voor je commercials. Je bent er veel minder bij betrokken dan hier. Je gaat daar achter de microfoon zitten en je hoeft je dus alleen concentreren op je programma, je babbeltje. Spits moet iedere dag pluggers ontvangen.

Nou.. om helemaal gek van te worden."

Je grappen, die koop je in Amerika. Hoe moet ik me dat voorstellen?

"Er zijn twee services waar ik op geabonneerd ben. Die sturen die grappen een keer per maand. Het zijn geen instant spontane grappen. Spontane grappen zijn spontaan. Grappen gebeuren spontaan of geprogrammeerd. Daarom is het verschil ook niet te horen tussen een grap van mij en een gekochte grap. Sommige grappen zijn spontaan, andere komen van een papiertje. Het is ook een kunst om gekochte grappen spontaan te laten klinken."

Op radio 3 doe je: 50 pop, de Havermoutshow en Nachtwacht. Welk programma vind je het leukst om te doen?

"Geen voorkeur."

Hou je echt zoveel van huisvrouwen?

"Ik vind 50 pop heel leuk om te doen. Net als Nachtwacht en de Havermoutshow. Die vrouwen die meedoen willen in de maling genomen worden. Het is niet echt in de maling nemen. Het is een spelletje. Alsof je met iemand een pilsje drinkt ofzo. Dan gebeurt precies hetzelfde natuurlijk. Een gebbetje, een beetje melig doen. Ja een beetje melig.

Radio is het theater van de fantasie.

In 1967 solliciteert hij voor het eerst bij Veronica. Pas in 1969 wordt hij aangenomen. Tussendoor heeft Tom nog wat gepirateerd, "Mischien waren we wel de eerste FM piraat" en werkt hij als mediaplanner bij een reclamebureau. Via de wereldomroep komt hij bij de TROS terecht, waar hij inmiddels niet meer in vaste dienst is. Zijn eigen geluidswinkeltje, The Studio, bestaat nu alweer ruim anderhalf jaar. Was geluidsverslaving een erkend ziektebeeld, dan liep hij allang in de ziektewet.

"Ik wilde eigenlijk altijd al bij de radio, ik vond dat spannend" vertelt Tom, als ik naar Veronica vraag. "Eigenlijk wilde ik nieuwslezer worden want er waren natuurlijk nog geen dj's in die tijd. Later ging ik naar Luxemburg luisteren. In 1969 kwam Veronica daarna een engelse piraat. Ik dacht: Discjockey is veel leuker dan nieuwslezer, ik wil bij de radio."

In 1973 ben je naar de Tros gegaan. Dat was voordat Veronica stopte met haar uitzendingen vanaf zee.

"Programmatisch had ik wat problemen want de hele dag werd opgedeeld in uurtjes, terwijl daarvoor iedereen twee of drie uurtjes had. Ik vond dat je je in een uurtje niet waar kon maken. Je deed een uurtje 's ochtends van 7 tot 8, dan kwam je 's middags weer een uurtje terug en dan 's avonds nog een uur, dus dat werd echt een zootje. Ik had het voorbeeld gezien in '67: De eerste die bij die Engelse piraat vertrok kwam het beste terecht bij de BBC. (Hij lacht wéér) Het einde van Veronica was ook al in zicht. Daardoor kwam het accent meer te liggen bij de akties. Je kon niet meer zo erg programmatisch bezig zijn, maar het grootste probleem vond ik die uurtjes."

Jij gelooft dus ook niet in een Frits Spits horizontaal?

"Ik vind dat dat nergens op slaat..... Of het moet een specialistisch programma zijn. Een normaal dj-programma begint pas leuk te worden, je begint pas goed te wennen aan een dj als hij meerdere uren zit, en dagelijks. Als je naar de voorbeelden kijkt is dat altijd 2 of 3 uur. In Amerika is dat zelfs vijf uur."

Elke dag?

"Ja Charlie Tuner doet iedere dag vijf uur, van 5 tot 10 uur 's ochtends."

Dat is dan zeker 10 om 10 gepresenteerd?

Uurtjes.

"Nee hoor, maar er zit nieuws in en.... Je moet het natuurlijk heel serieus aanpakken. Het is je werk. Heb je het wel eens gehoord?... Ze hebben daar natuurlijk een hoop hulpmiddelen. Ten eerste is het allemaal via de computer geprogrammeerd. Er zit een producer bij, er zit een technicus bij, er is een programmalog voor je commercials. Je bent er veel minder bij betrokken dan hier. Je gaat daar achter de microfoon zitten en je hoeft je dus alleen concentreren op je programma, je babbeltje. Spits moet iedere dag pluggers ontvangen.

Nou.. om helemaal gek van te worden."

Je grappen, die koop je in Amerika. Hoe moet ik me dat voorstellen?

"Er zijn twee services waar ik op geabonneerd ben. Die sturen die grappen een keer per maand. Het zijn geen instant spontane grappen. Spontane grappen zijn spontaan. Grappen gebeuren spontaan of geprogrammeerd. Daarom is het verschil ook niet te horen tussen een grap van mij en een gekochte grap. Sommige grappen zijn spontaan, andere komen van een papiertje. Het is ook een kunst om gekochte grappen spontaan te laten klinken."

Op radio 3 doe je: 50 pop, de Havermoutshow en Nachtwacht. Welk programma vind je het leukst om te doen?

"Geen voorkeur."

Hou je echt zoveel van huisvrouwen?

"Ik vind 50 pop heel leuk om te doen. Net als Nachtwacht en de Havermoutshow. Die vrouwen die meedoen willen in de maling genomen worden. Het is niet echt in de maling nemen. Het is een spelletje. Alsof je met iemand een pilsje drinkt ofzo. Dan gebeurt precies hetzelfde natuurlijk. Een gebbetje, een beetje melig doen. Ja een beetje melig.

(Hij trekt een gezicht van: lach nou even..... ik lach) De één vraagt er meer om dan de ander. De mensen weten hoe het gaat en de kaarten komen met duizenden tegelijk binnen."

Heb je het spel zelf verzonnen?

"Er was een spel in New York, dat werkte met sponsors. Dat was op een iets andere manier. We hebben dat wat bijgeschaafd."

Is het niet steeds hetzelfde. Die opbouw, steeds datzelfde, die mensen, de grappen?

"Dat geldt voor ieder programma. Ik vind het een leuk programma om te doen. Net zoals de Havermoutshow en Nachtwacht. Elk programma is anders en daarom ook zo leuk."

Waarom trekt de TROS zo weinig nieuw talent aan?

"Michiel Otiërs was een kandidaat voor de aflossing van de Nachtwacht maar is inmiddels meer Michiel Passé geworden. Er is niet zoveel behoefte aan nieuw talent. Als iemand niet meer scoort, als het programma niet meer goed is, dan moet je naar nieuwe mensen uit gaan kijken. Je doet je auto niet weg als hij nog goed is. Bij de TROS hebben we nog nooit de behoefte gehad iemand aan te nemen. Alles werkt als een tierelier. We hebben nog steeds de hoogste cijfers. Als de cijfers slecht waren, had er al lang iemand anders gezeten. Je houdt je vast aan de cijfers, als die goed zijn doe je het blijkbaar goed."

Wat denk je van een VPRO, die niets met de luistercijfers te maken willen hebben?

"Ik wil niets met de VPRO te maken hebben. Puur avant garde. Dat vind ik niet leuk om te doen. Dat hoort niet op radio 3. Er zijn omroepen die aan energiebesparing doen. Die maken zulke slechte programma's dat je vanzelf je radio uitzet. Radio is een massamedium. Je kunt een programma als Ronflonflon beter op

cassette-bandjes verspreiden. Als je daar al aan begint op drie dan weet ik er nog wel een paar. Dan kun je iedere dag wel een programma over postzegels maken. Er zijn meer belangstellenden voor postzegels dan voor al dat gedoe op Ronflonflon. Nul komma nul luisterdichtheid."

Hobbyisten.

De E.O. op drie kan dat?

"Nee. Dat weet iedereen, dat zijn open deuren. Tien jaar geleden begon de NCRV plotseling klassieke muziek uit te zenden op radio drie, op zaterdagochtend. Daar kun je eigenlijk alleen nog maar om lachen. Kees van Zijtveld zat toen bij de AVRO, die heeft twee minuten stilte gehouden."

Hoe hoort de omroep, volgens jou, georganiseerd te zijn?

"Wat iedereen zegt. Je kent het verhaal wel. Iedere club zijn eigen zender. Ik ben sterk voor lokale omroep. Niet uitsluitend landelijk. Wat er nu gebeurt met die, gesubsidieerde, lokale omroep. Dat slaat natuurlijk ook nergens op."

En piraten?

"Sommigen blijken in een behoefte te voorzien. Er zijn er die

het goed doen. Keizerstad is denk ik een goed voorbeeld. Er zijn maar een paar piraten die nadenken over wat ze doen. Het is jammer dat er zoveel mensen verstand denken te hebben van radio. Er wordt zo gezeurd. Het grootste gedeelte is toevallig groot geworden. Hobbyisten zijn het. Iemand die radio maakt op zo'n manier denkt meteen dat hij er iets van af weet. Bij Keizerstad wordt het heel professioneel begeleid. Bij Octaaf denk ik niet. Het komt ook een beetje ordinair over. Zo'n drankstem op zaterdag avond. (Hij doet het voor) Er gebeuren daar rare dingen. Maar in Hilversum gebeuren ook rare dingen. Als ik hoor wat er in Hilversum bij sommige clubs gebeurt. Ik weet niet of er dan nog sprake is van kwaliteit. Er wordt zomaar iemand neergezet en er wordt niet naar geluisterd. Ik ken voorbeelden van clubs waar commerciële boodschappen worden uitgezonden of waar mensen zo te grabbel worden gegooid..... Ik sprak kort geleden iemand in Hilversum. Als zo iemand dan niets van de situatie afweet en ook nog eens vindt dat hij zelf een heel goed programma maakt, dan wordt het dus zo betrekkelijk als wat, als de programmaleider nooit hoort wat er op de radio gebeurt." *Radio Monique?*

"Ik fiets wel eens over de schaal heen, dan hoor ik dat en denk: Jammer dat het niet dichterbij ligt." Het is niet sterk genoeg. Het is natuurlijk een heel groot probleem, vanwege alle wettelijke beperkingen, om zo'n station in de lucht te houden. Een zeezender op AM heeft in principe bestaansrecht in 1987, als je het programmatisch maar sterk maakt. Het belangrijkste is dat het signaal overal en altijd goed te ontvangen is, op elke radio. Je moet het liefst de hardste zijn, harder dan je concurrent of in ieder geval even hard. Laser was het grote voorbeeld. In Engeland luisterde een paar jaar geleden iedereen naar laser, zelfs mensen die niets met radio te maken hadden.

Gasbedrijf.

Als je radio 3, binnen de voorwaarden die het huidige omroepbestel stelt, in zou moeten vullen, hoe zou het er dan uitzien?

"Het is niet in te vullen zoals het nu is. Als je een plan maakt moet je een goed plan maken, dan moet je de AM en de FM loskoppelen. Iedereen zit altijd te zeuren over geld. Dat zal ongetwijfeld een probleem zijn maar je kunt niet zeggen 'we maken van drie dit' en vervolgens verder niks. Als je iets wilt veranderen, moet je het helemaal veranderen. Er is niemand die het begrijpt met al die verschillende omroepen. Ze begrijpen het in Hilversum zelf niet eens. Soms zitten er meerdere zenders door elkaar heen, dat er verkeerd geschakeld wordt. Dat gebeurt twee of drie keer per jaar. Het is net het gasbedrijf, iedereen levert wat gas aan, meer is het niet."

Is de Veronica vrijdag een voorbeeld van hoe het zou moeten zijn?

Of ik er blij naar kan luisteren? Het is heel moeilijk om naar een

station te luisteren dat je zo goed kent. toen ik vroeger bij Veronica werkte luisterde ik niet naar Veronica en nu ik bij drie werk luister ik niet naar drie. Ik weet hoe de studio er uit ziet, ik weet dat het er altijd benauwd is, ik weet dat de koffie niet lekker is en ik weet dat er een sjaggerijnige technicus zit die de schuif op een bepaald moment open of dicht zet. Radio is fantasie, radio is 'het theater van de fantasie'. Als je drie hoort, of een radio waar je werkt, blijft er geen fantasie meer over. Je kent al die mensen. Het is heel moeilijk te beoordelen als je er zelf werkt. Je kunt dat beter aan buitenstaander vragen. Ik denk dat ze het goed doen. Er zijn veel mensen die het leuk vinden, net zoals dat veel mensen de donderdag leuk vinden. De donderdag heeft trouwens de hoogste cijfers. (Hij kijkt guitig en blij... tró(t)s.)

Wat denk je van de nieuwe lichte radio drie talent. Rob Stenders, Adam Curry, Jeroen van Inkel?

"Stenders weet wat hij doet, die luistert ook naar de radio. Curry vind ik niet zo'n hele goede discjockey. Het is ook meer zijn uitstraling op tv die het maakt, maar ja Ad Visser heeft zich ook twintig jaar als dj kunnen handhaven. TV heeft een heel andere invloed. Als je op tv bent ben je niet automatisch een heel goede radio jock. Jeroen is natuurlijk een radio freak. Hij maakt programma's boven de middelmaat. Curry heeft een uitstekende uitstraling op tv. Maar toen de Zwart op tv was, was hij ook populairder dan god. Hetzelfde geldt voor Ad Visser. Het houdt niet in dat je dan ook direkt een fantastische dj bent. Dat is hetzelfde als dat mensen fantastisch op de radio zijn, te gek zouden zijn op tv. Curry heeft wel persoonlijkheid maar is geen radio ontdekking. De Zwart is ook geen goede radio ontdekking. Wat scoort is goed en Visser was jaren razend populair. Hij had uitstraling op tv. De Zwart ook. Je moet als ra-

dio gek worden geboren."

Is tv leuker dan radio?

"Radio is leuker omdat het het theater van de fantasie is en omdat je met minder mensen een leuker produkt maakt.

Waarom is de Hilversumse radio dan toch zo duur?

Tuinmannen.

"Dat komt door de overheid. De dj vergoedingen zijn al een jaar of tien al niet meer aangepast. Er zitten 7 programmaleiders, 88 koffiemeisjes, 40 PTT-ers, 66 tuinmannen, 120 telefonistes en 8800 hoofd van stickers.

Hoeveel tuinmannen heb je bij The Studio?

"Geen. We doen het met z'n drieën. John de Mol, Pieter Dammave en ikzelf. Pieter heeft ook een piratenverleden. Hij heeft vandaag zijn lapje niet op maar.... die zat bij Noordzee vroeger."

Hoe zou je The Studio het liefst omschrijven.

Supermarkt.

We zijn een 'geluidswinkel', zeg ik altijd. Het is hetzelfde als dat je een supermarkt binnengaat, van cassettebandjes tot commercials, voice overs voor filmcommentaren, echt alles wat herrie maakt. CD masters, ster spotjes, van alles, ook radioprogramma's. Het is een verlengstuk van je hobby. Ik vind het leuk om met geluid bezig te zijn. Het is een artistiek gedoe, een geestelijke handeling, niet mechanisch. The Studio bestaat nu sinds vorig jaar. Ik ging bij de TROS freelancen en met de vrije tijd die ik toen kreeg ben ik dit begonnen, energieverblindend maar wel erg leuk."

En verder?

"Je kunt beter vragen wat ik niet doe dan zijn we sneller klaar. Ik doe disco's in het land, presenta-

ties, af en toe wat televisie, en ik schrijf wel eens voor Troskompas.

Je gaat regelmatig naar Amerika, haal je daar ook je nieuwe ideeën vandaan?

"Ik laat me beïnvloeden door alles wat ik hoor, maar ik ga niet klakkeloos zitten kopiëren. Zo'n jingle van mr. Ed heb ik daar voor het eerst gehoord, dat neem je dan over, dat vond ik grappig. Ik was er bijna zelf opgekomen ... geloof ik."

Vind je het vervelend als mensen dingen van jou overnemen?

Copiëren.

"Er wordt verschrikkelijk geïmiteerd. Ik was de eerste die met kant en klare grappen ging werken en plotseling wilde iedereen kant en klare grappen, zo zijn er nog twintig miljoen andere voorbeelden te geven. In Amsterdam, op Octaaf, zit zo'n halve gek, Willie de Wip eh Willie, Willie de Wit. Die hoor ik ook wel eens op 'Amsterdam Noord'. Die gozer zit blind Nachtwacht te kopiëren. Zaterdag en vrijdagavond is dat, met van die hèle slechte jingles. In Hilversum gebeurt dat ook, dan kopiëren ze van BBC 1. De verrukkelijke vijftien, dat lijkt allemaal vreselijk nieuw en fantastisch. Ze wilden een trendsetende hitparade maken dus ze draaiden plaatjes die nog niemand anders draaide en dat lieten ze dan op één binnenkomen... Radio London deed dat in '63 al. Als je van een latere generatie bent weet je dat soort dingen niet. Het is niet slecht om een idee over te nemen, er is alleen niets nieuws onder de zon."

Voor Nederland toch wel?

Nee, want de oudere generatie weet dat. Aan de wieg van de 'Verrukkelijke vijftien' heeft Felix Meurders gestaan, dat is ook een radio London freak, er zijn zoveel London freaks bij de VARA. Er

wordt zoveel afgekeken van de buitenlandse stations. Als ik naar Tom Blomberg luister word ik dus echt helemaal gek. Die luistert alleen naar wat er op de BBC gebeurt. Als Simon Bates de

Steunfonds.

nieuwe van die en die draait, draait Tom Blomberg hem een uur later op 'drie'. Als Simon die

stukje muziek uit '67. Dat deden wij in '69 al. Ze kijken nooit verder dan hun neus lang is."

Heeft Nederland eigenlijk wel een eigen radiocultuur?

Alles komt uit het buitenland. Frans Nienhuis is een beetje oorspronkelijk. Er wordt veel gecopieerd, vooral uit Engeland en Amerika. Dat is op zich geen

"Een Dj. is niets meer of minder dan een vertegenwoordiger."

en die draait, laat Tom hem door een luisteraar in het steunfonds storten. Van tevoren afgesproken werk is dat, want die hele plaat is niet uit in Nederland. Dat is echt zo. Blomberg en Spits dat zijn van die gekken. Die luisteren iedere dag naar Simon Bates, omdat ze nooit verder zijn geweest. Onvoorstelbaar. Wim van Putten ontdekte vier jaar geleden Radio One, omdat hij naar een concert van Genesis ging, in Sheffield. Moest hij plotseling de tune van Radio One draaien, een

probleem. Het is ook de traditie van het volk. Wij kijken wat anderen doen en dan maken we dat na, zeg maar wat de Japanners vroeger deden. Of het nou gaat om computerprogramma's of om radio ideeën. Je moet het vak niet te serieus zien. Als er dj's heel interessant over musicicullen gaan zitten praten dan word ik echt helemaal ziek. Net als al die schijven, Troetelschijf, Alarm-schijf. De dj zit daar mee te bewijzen dat hij verstand van muziek heeft. Ik ben anti-schijf. Er

De Nummer 1 van België en De Nummer 1 van Gent (B) Kwamen naar de Nummer van Nederland!!!

Gefeliciteerd
Radio Antigoon
en Radio Go

Doe ook als
de besten
en kom naar
DE BESTE!

met jullie fantastische
nieuwe 'Vijf Sterren-jingles'
van Top Format/Media General.

TOP FORMAT productions b.v.

De succesformule voor radio in de Benelux.

POSTBUS 6040, 2001 HA HAARLEM/HOLLAND, TEL. 023-320640/310522, TELEX 41605 TKOM/TOP, TELEFAX 315473

wordt helemaal niet richting de luisteraar gedacht. De luisteraar moet uitmaken wat hij wil horen. Een dj is niets meer of minder dan een vertegenwoordiger. Zo is het ook ontstaan, je verkocht produkten via de radio. Tussendoor draaide hij dan plaatjes, een goedkope manier van programmamaken. Hier wordt het enorm geïdealiseerd. Je moet fantastisch verstand van muziek hebben, dat slaat natuurlijk helemaal nergens op. Radio is geboren uit de commercie, niet andersom. Het belangrijkste als dj was, dat je die reclame goed voorlas, het plaatje was vulling. Maar hier..... Sommigen zijn zo gestoord, die doen alsof je afgestudeerd moet zijn in de popmuziek. Je moet gewoon een heel klein beetje van muziek weten maar in principe is dat de taak van de programmaleider. Een dj moet er uitsluitend zijn om het station te promoten en het produkt te verkopen. Het

kan een desillusie zijn voor een hoop mensen, maar het is niet anders. Zo is het ontstaan. Adverteerders tevreden stellen. Hier in Nederland weet bijna niemand dat meer, dat komt

verschrikkelijke kapesones. Zonnebrillen op, dure brede auto's en weet ik veel wat. Het is alleen maar werk en een hele leuke werkkring."

"Wij kijken wat anderen doen en dan maken we dat na, wat de Japanners vroeger deden."

door die rare situatie: meerdere stations op één zender.

Je moet dus eigenlijk ook niet meer je eigen platen uitzoeken, dat wordt voor je gedaan. Als je dan een plaat moet draaien waar je absoluut niet achter kan staan?

Je hebt hem maar te draaien. Dat is hetzelfde als dat je op kantoor zit, daar zijn ook vervelende klusjes. Het is gewoon werk. Radio is een bedrijf, niets meer. Als mensen bij de radio werken krijgen ze

Je grootste blunder, iets waarvan je denkt dat kan echt niet. Pat Sharp heeft ooit op BBC 1, een jingle van BBC 2 gedraaid, zoiets.

"Pat Sharp werkt ook niet meer bij de BBC. Dat zal de oorzaak zijn. Ik vond het leuk om nieuws te lezen omdat ik dat vroeger wilde. Voordat ik bij de TROS in dienst trad, heb ik eerst nog bij de wereldomroep gewerkt. Ik was toen al weg bij Veronica. Ik moest een bericht lezen dat de onderhandelingen op losse schroef

ven waren komen te staan. Dus ik lees:" ... En de onderhandelingen zijn op losse groeven komen te staan" (Hij schatert bijna.) Daar heb ik nooit commentaar

open liet staan begon het weer. Een carillon begon midden in het nieuws te spelen. Dat waren van die Philips faders, open was dicht, je moest trekken in plaats van

"... Spits moet iedere dag om helemaal gék van te pluggers ontvangen. Nou ... worden!"

op gehad. (Pieter Damave vraagt zich af of er sowieso wel iemand naar luisterde) Ik heb ook wel eens een fader open laten staan. Dat was zoiets raars, als je de schuif openzette begon het te spelen en als je het dichtzette stopte de cart. Als je dat dus

duwen. De leukste blunder was bij Veronica. Daar knoeide iedereen maar een beetje aan, met succes. Het was wel eens zo dat je programma's van anderen overnam. Ik moest een keer 'muziek terwijl u werkt' maken en er was geen technicus. Ik had het

toch ingesproken dus ik zeg tegen die technicus: "ja joh dat zet ik wel even in elkaar." die tekstblokjes waren van tevoren opgenomen. Ik lig om negen uur in bed te luisteren en muziek terwijl u werkt begint: Na iedere afkondiging van mij hoorde je me met open fader de volgende afkondiging klaarzetten. Het hele uur lang (lacht). Ik geloof dat nooit iemand geweten heeft dat ik dat heb gedaan. Je hoorde me steeds door de plaat heen die blokjes scherpzetten, hoehuhoe-hu hoe....

Yum Festen.

035-49183

The Studio

dé studio voor alle geluidsopdrachten

PIETER DAMAVE, TOM MULDER, JOHN DE MOL

THE STUDIO BV - Nieuwe Havenweg 10, 1216 BS Hilversum, Telefoon 035-49183, Telex 73251 demol

PROFICIAT VEILIG VERKEER NEDERLAND!

En veel succes
met jullie nieuwe anti-alcoholcampagne

'Alcohol en Verkeer...
dat kun je niet maken / Rij Alcoholvrij'

Top Format is er trots op alle radiospots en jingles
in het kader van deze actie te hebben mogen produceren.

We drinken er een glaasje prik op!

TOP FORMAT productions b.v.

De succesformule voor radio in de Benelux.

POSTBUS 6040, 2001 HA HAARLEM/HOLLAND, TEL. 023-320640/310522, TELEX 41605 TKOM/TOP, TELEFAX 315473

ER SPEELT ZICH HEEL WAT AF IN DE WINKELS VAN FREE RECORD SHOP

free
record
shop

ZO'N PLATENWINKEL!

ALKMAAR: De Laai 151
AMERSFOORT: Lantingstraat 45
AMSTERDAM: Kalverstraat 32
AMSTERDAM: Kalverstraat 230
AMSTERDAM: Ferdinand Bolstraat 79
AMSTERDAM: Buikslotermeerplein 77
APELDOORN: Hoogstraat 115
BUSSUM: Nassaulaan 22
DELFT: Oude Landeijk 11
DEN BOSCH: Vughtsterstraat 35
DEN HAAG: Passage 54
DEN HAAG: Vlammingstraat 30
DEN HAAG: Lange Poten 15
DORDRECHT: Statenplein 55
EDE: Nieuwstationsstraat 5
GOES: Kloekstraat 17
GORINCHEM: Hoogstraat 7

GOUDA: Kieweg 50
GRONINGEN: Herestraat 78
HAARLEM: Orde Houtstraat 50
HELMOND: Passage 1
HILVERSUM: Winkelcentrum Hilvershof
HOOGVLIET: Binnenban 10
LEIDEN: Haarlemmerstraat 63
MAASSLUIS: Koningshoek 53
MAASTRICHT: Muntstraat 20
MIDDELBURG: Lange Delft 26
ROTTERDAM: Lijnbaan 79
ROTTERDAM: Winkelcentrum Zuidplein 797
ROTTERDAM: Winkelcentrum Zuidplein 836
ROTTERDAM: Hoogstraat 146
ROTTERDAM: Noordermarkt 26
ROTTERDAM: Nwe Binnenweg 91
ROTTERDAM: Groene Hilleoijk 222

SCHIEDAM: Broersvest 57
SPIJKENISSE: ABC-winkelcentrum
TIEL: Waterstraat 9
TILBURG: Heuvelstraat 76
UTRECHT: Winkelcentrum Hoog Catharijne
UTRECHT: Oudegracht 163
VENLO: Viesstraat 83
VLARINGEN: Hoogstraat 117
ZAANDAM: Geijlplein Gracht 28
ZOETERMEER: Promenade 5
ZWOLLE: Roggenstraat 6
BELGIE - ANTWERPEN:
Dieuwins Discount, Wapper 7
GENT: Veldstraat 69
MECHELEN: Gelestraat 22

Dat Simone Walraven niets te verbergen heeft wisten de FRM lezers al. Zoals ze zelf al zei heeft ze zich niet omhooggeneukt bij Veronica. In de film Donna Donna echter laat ze zien wat de heren programmaleiding bij Veronica gemist hebben. Tijdens een aantal schitterend gefilmde naaktscènes kan de bioscoop- bezoeker kennis maken met Simone bloot. De redactie vreest dat sommige woorden té goed rijmen op Sippie.

In het april/mei nummer van het FRM stond dat Westmalle een piraat rijker was. Laten we in stijl blijven en ook het overlijden van deze piraat melden. De naam? Radio Ypsilon. Inmiddels zijn de heren alweer een nieuw project begonnen: Radio Exact. Precies, nu eens geen commerciële zender. Op radio Exact zal alleen alternatieve muziek gedraaid worden. Met name groepen als: Front 242, Fadgadget en Tuxedomoon zullen veel aandacht krijgen op dit station. Deze muziek genuttigd samen met een Triple uit Westmalle? Het lijkt me heerlijk.

Eén kwartje per week. Dat zal de kijker moeten gaan betalen voor Screensport en Lifestyle. Smith, een gigantische handels- en distributie-onderneming, wil dat deze programma's binnenkort ook in Nederland op de kabel verschijnen. Screensport is een negen uur durend sportprogramma. Lifestyle richt zich op

het publiek dat overdag televisie wil kijken. Dit blijken vooral vrouwen te zijn (70%). Het programma zal dan ook vooral gaan over hoe een kind op te voeden en wat we vanavond zullen eten. Waarom de programma's grotendeels door de kijker en niet door adverteerders wordt betaald? Smith wil de invloed van adverteerders tot een minimum beperken. Bijkomend voordeel is natuurlijk dat er maar twee ½ minuut reclame per uur uit wordt gezonden. Dat is weinig, erg weinig.

Op vrijdag 24 juli konden de Amerikanen voor het eerst luisteren naar een echte zeezender. De zeezender zond vanaf een schip voor de kust van Long Beach uit. Frequenties waren: 1620 khz middengolf, en 103.1 mhz FM. De naam: RNI. Juist de redactie dacht deze naam ook al te kennen. RNI staat in deze echter niet voor Radio Noordzee Internationaal, maar voor Radio New York Internationaal. Dat de autoriteiten in Amerika nog niet zo bekend zijn met het fenomeen offshore radio lijkt duidelijk. Het schip, dat buiten de territoriale wateren lag, werd op 28 juli reeds geënterd en binnen de territoriale wateren gesleept. Vervolgens kon de bemanning gearresteerd worden wegens het uitzenden zonder vergunning. Hadden ze in Amerika niet even aan radio Paradijs kunnen denken?

300 aanvragers stonden 24 juli in de rij bij het franse college voor omroepzaken. Slechts 91 licenties waren te vergeven. In Parijs was het tot voor kort een enorme chaos in de ether. Een ieder die zin had stak een zender aan. Zelfs de officiële stations hielden zich niet aan het voorgeschreven vermogen. Chic-FM, een groot station in Frankrijk, had voor Parijs alleen al een zender van 100 KW in gebruik. Resultaat hiervan was dat je bijna geen enkel station storingsvrij kon ontvangen. De eerder genoemde frequentie verdeling moet hier een eind aan maken. De bedoeling is dat een aantal radio's met maximaal 40 KW uit gaat zenden. De rest zal het met minder moeten doen. De vraag is hoe lang het deze keer goed zal gaan daar in Parijs.

Ze waren vast niet blij in Alouen toen het augustus nummer van het FRM uitkwam. In deze rubriek was toen een ietwat spottend artikel te lezen over Radio Metropolis. De telefoon stond niet stil. Ze schijnen net over de grens in Frankrijk, met een vermogen van 50 KW. richting België te stralen. Namen van medewerkers? O.a. Peter van Dam. (Avro, Kro). Ik ga me schamen.

**VISUAL
SOUND
PRODUCTIONS**

*gespecialiseerd in jingles,
commercials en
muziek voor audio-visuals*

*professionele musici,
digitale mastering*

01719|17184 of 02152|55990

CASSETTES OP MAAT!

len kunnen met onze tekstverwerker worden geprikt, ook cassette-labels op A4 vellen en priefed stroken

- Inlaycards in 2 formaten en 6 kleuren, onbedrukt of bedrukt, van zwart/wit tot full colour
- Cassetteboxjes in 2 uitvoeringen zwart/transparant en geheel transparant
- Onze prijslijst ligt voor u klaar!

SANBURY SOUND

Zuidendijk 327 · 3317 NR Dordrecht
Holland · telefoon 078-184422*

THE CASSETTE PEOPLE

• Iedere gewenste lengte leverbaar (chromium & metaal tot C 94; ferro tot C 123) • Onbespeeld of real-time op Nakamichi recorders gedupliceerd • Digitale of analoge masters, alle spoormformaten, snelheden en ruisonderdrukkingssystemen • Cassettes geladen met een superieure kwaliteit ferro-, chromium- of metaltape • Chromiumdioxide cassettes C 10 zonder aanloopstrook (instant-start) • Lage prijzen en snelle levering • Diverse cassettebehuizingen van zeer hoge kwaliteit van onze standaardcassette, via de transparante, de reel-to-reel naar de supercassette • Cassette-labels in 6 kleuren, zelfklevend, bedrukt of onbedrukt, kleine aantallen

Geluid als probleem

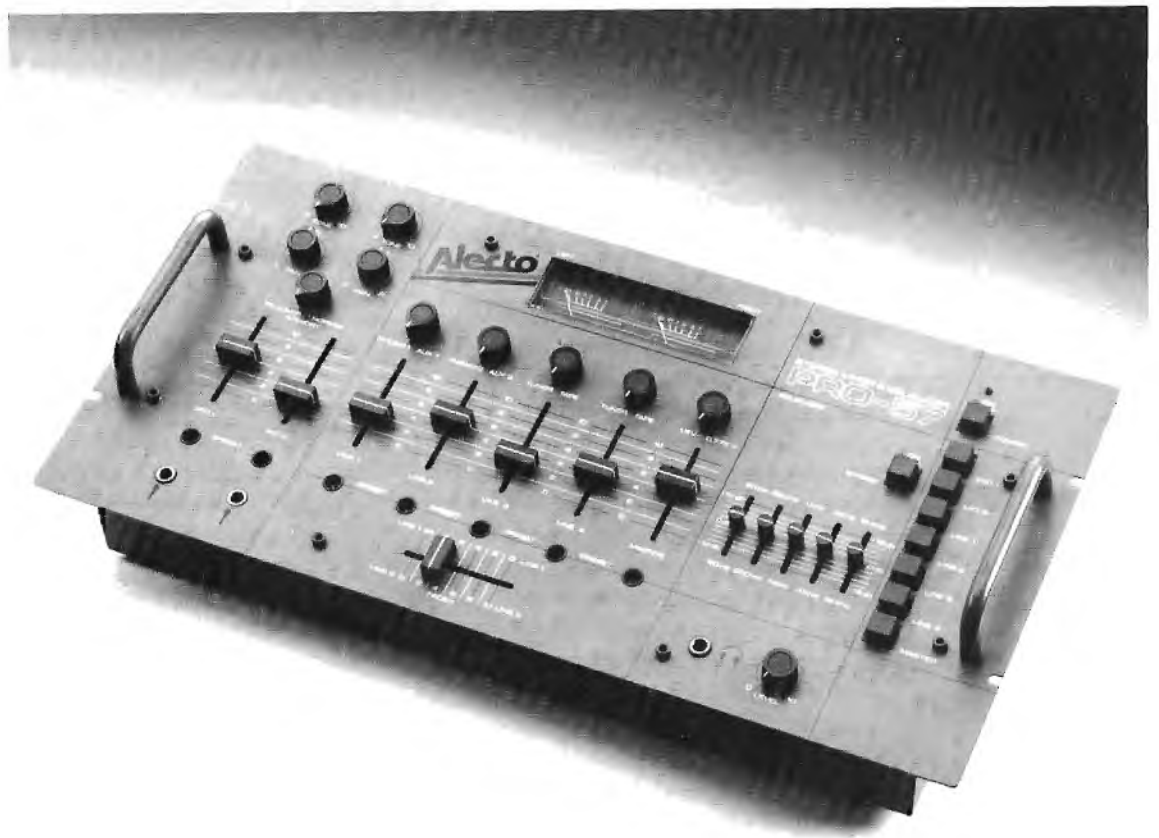
Steeds vaker hoort de redactie gehuil van verdrietige lezers die vinden dat er te weinig schema's in het FRM staan. Deze week legt Jochem uit hoe een telefoonvork zelf te bouwen is. Ook vertelt hij nog wat over een brief die hij ontving. Aanpassingstrafo's, impedanties? Jochem leest uit eigen werk.

Aan het eind van het eerste artikel over mengpanelen vroeg ik om reacties van handelaren in audioapparatuur. Zo kreeg ik een reactie van HESDO bv. in Den Bosch, importeur van o.a. Alecto mengpanelen en accessoi-

bevestigt dit. Maar, zo zeggen zij, 'Bij de opbouw van goedkopere menpanelen dient het kostenaspect een duidelijke rol te spelen hetgeen veelal tot compromis-oplossingen kan leiden.' Wel wordt toegezegd dat bij de ont-

te panorama- en toon-regeling.

- 4 line kanalen met aansluitmogelijkheden voor: 2 tuner, 2 aux, 2 tape en 2 phono signalen. (totaal 8 ingangen.)
- Uitgangs niveauschakelaar (0,7 V, of 1,5 V).

res. In dat eerste artikel ging ik nogal tekeer over de goedkopere mixertjes. Kwalitatief zijn ze best wel goed, zeker als je de prijs/prestatie verhouding bekijkt. Hoe simpel deze mixertjes ook zijn, ze moeten nog wel bediend kunnen worden. Vaak zijn de knoppen zo onlogisch geplaatst dat fouten in de bediening onvermijdelijk zijn. HESDO bv.

wikkeling van nieuwe mengpanelen zoveel mogelijk rekening zal worden gehouden met de gebruiker. De diverse regelaars en knoppen zullen, daar waar mogelijk, gebruiksvriendelijker worden geplaatst.

Het Alecto paradepaardje is de PRO-97. Dit is een zeskanals mixertje met vele extra's.

- 2 microfoonkanalen met apar-

- 7 voorinstel regelaars.
- Crossfader voor kan. 1 en 2.
- Ingebouwde 5 kanaals equalizer (Uitschakelbaar).
- Talkover (automaat die de muziek wegdrukt bij spraak).
- Voorafluistering voor ieder kanaal + master = uitgang.

De lijningangen zijn omschakel-

baar van bijvoorbeeld pickup naar lijn. Voor de pickup en de lijn ingang zijn aparte tulpingangen, zodat die fader gebruikt kan worden voor een pick-up en bijvoorbeeld een CD-speler. Met een schakelaar wordt de keuze gemaakt en dat lijkt mij zeer handig. Op die manier kan je buiten de microfoons om 8 stereo geluidsbronnen verwerken. De prijs is zeker laag te noemen, f 365,-. Ook kreeg ik van HESDO bv. de 'Electronica van Niveau Gids'. Daarin staan verschillende mixers, accessoires, koptelefoons, zeer veel microfoons, ook draadloos, voedingsapparaten, luidsprekers, enzovoort. Wie geïnteresseerd is: HESDO bv. Sigarenmakerstraat 4, 5232 BK, Den Bosch. Tel. 073-411655.

Bouwpakketten

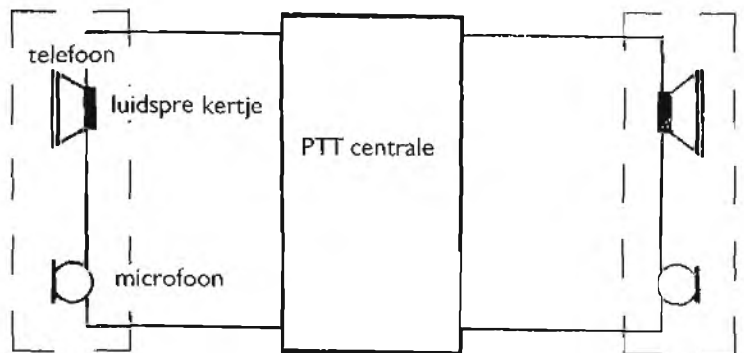
Er wordt nogal eens gevraagd of ik geen schema's van studioapparatuur wil plaatsen. Op zich is dat geen probleem. Er zijn echter al zoveel bladen die dit doen. Ik denk dat de echte geïnteresseerde beter bladen als: *Electuur*, *Radiobulletin* of *Elex* kan kopen. Voor de iets minder handige hobbyist zijn er diverse bouwpakketten in de handel. Met een beetje handigheid en inzicht zet je daarmee in één avond bijvoorbeeld een compressor in elkaar. Erg leerzaam en het houdt je nog van de straat ook! Wel wil ik waarschuwen voor de zogenaamde 'half kant en klare producten'. Deze apparaten hoeven, volgens de beschrijving, slechts ingebouwd te worden. Zelf kocht ik een half jaar geleden een dergelijk bouwpakket bij de firma Hopla Ropla, Meekit electronica in Den Haag. Een kant en klare teletekstprint voor maar f 317,-. De beschrijving, een slechte kopie, vertelde me dat het apparaat slechts in een t.v. toestel gebouwd behoeft te worden. 'Simpel in te bouwen en gegarandeerd goed.' Nu ben ik redelijk technisch maar ondanks dat ik de print geheel volgens de bouwbeschrijving gemonteerd had, verscheen er geen teletekst. Ook een kennis, een t.v. technicus, kwam er niet uit. Later hoorde ik dat deze printen uit afge-

keurde Blaupunkt toestellen gesloopt worden. Logisch dat ook deze printen wel eens stuk zijn, de t.v. toestellen zijn niet voor niets afgekeurd. De firma Hopla Ropla bleek echter geen enkele vorm van garantie te geven. Later heb ik dan ook maar gewoon een toestel mét teletekst gekocht. Stekker in het stopcontact en 'teleteksten' maar. Die print... Ik zou hem niet eens weg willen geven.

Telefoon

Sommige dingen zijn wel zelf te maken. Zelf heb ik kortgeleden een goedwerkende telefoonvork gemaakt. Voor die telefoonvork heb ik gebruik gemaakt van zo'n goedkoop Japans toestelletje dat op iedere straathoek te koop is. Bij Blokker bijvoorbeeld.

wat die Japanse telefoons al doen. Uit het speakertje in de hoorn is niet of nauwelijks iets te horen van hetgeen je zelf zegt. Maken we van een dergelijk toestel een telefoonvork dan hoeven we slechts het speakertje van de telefoon af te takken. Jammer genoeg kan dit niet gewoon met een paar draadjes rechtstreeks aan het speakertje. De telefoonlijn moet namelijk 'vrij van aarde' gehouden worden. Dit houdt in dat je de PTT lijn niet met de massa van je mengtafel mag verbinden. Doe je dat toch dan is de kans vrij groot dat je niet meer kan bellen. Het aftakken van het speakertje kan wel via een trafo gebeuren. Hiermee wordt meteen de aanpassingsfout, die je zou maken bij een rechtstreekse aansluiting, gecorrigeerd. Ideaal

In elk telefoontoestel zit al een zogenaamde telefoonvork schakeling. Wat doet zo'n schakeling?

Een telefoongesprek wordt gevoerd over slecht 2 draden. Wat A tegen B zegt gaat over dezelfde draden als wat B tegen A zegt. Om nu te voorkomen dat A of B zichzelf te hard hoort, en dus niet meer goed kan horen wanneer de ander interrumpeert, zit er in ieder toestel een schakeling die dit effect onderdrukt. Hiervan maken wij dankbaar gebruik. Het is namelijk de bedoeling dat het signaal wat we wegsturen niet terugkomt het mengpaneel in. Het zou dan gaan rondzingen of zelfs gaan genereren (zie voor uitgebreide uitleg het augustus nummer).

Het uitgaande signaal moet dus uit het inkomende signaal gehaald worden. Dat is dus precies

zou een trafo van 100 Ohm naar 47 kilo-Ohm zijn. Hier is echter moeilijk aan te komen. Een trafo van 1000 Ohm naar 20 kilo-Ohm werkt ook erg goed (fig. 2).

De luisteraar aan de andere kant van de lijn wil het programma waarschijnlijk ook horen. Zeker als het programma niet live uitgezonden wordt is dit wenselijk, hij/zij kan het programma dan natuurlijk niet via de radio volgen. Bij een live uitzending zou dat wel kunnen hoewel de kans op rondzingen dan erg groot is. Om het programma nu hoorbaar te maken via de telefoon, moet de uitgang van een 'decorgroep' (zie FRM Augustus) op die telefoon aangesloten worden. Ook dit gaat niet zonder problemen.

Decoruitgang

Het signaal wat je terug stuurt moet in de plaats komen van het signaal wat anders door het microfoontje van de telefoon geleverd zou worden. Omdat de telefoon waarschijnlijk ook nog

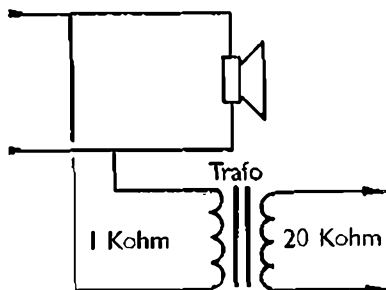

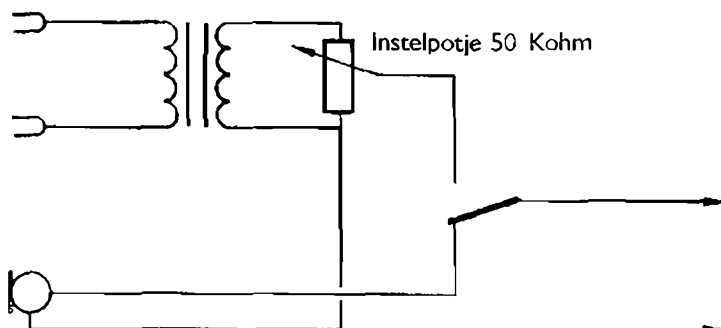
Fig. 2

normaal gebruikt moet worden, moet er dus een omschakelaartje komen. Met deze schakelaar kan je kiezen tussen 'normaal gebruik' of 'extra ingang'. Op die extra ingang komt het signaal van je decoruitgang. Is de demping van het toestel erg goed dan kan je ook een aftakking van het totaal signaal terugsturen naar de luisteraar. Vaak gaat dit goed maar het is niet zoals het hoort. In fig. 3 zie je een tekening van een omschakelaartje. Helaas is het niet zó eenvoudig. Welk draadje van de microfoon moet losgemaakt worden?

printbaan

Het microfoontje heeft twee draadjes. Een van deze twee draadjes van het microfoontje zit op een soldeerbaan die kriskas over de hele print loopt. Als we er nu van uitgaan dat dit de massa is dan is het andere draadje sig-

naalvoerend (a-symmetrisch). Het signaalvoerende draadje zit dan vast aan een klein koperbaantje op de print. We halen deze draad voorzichtig los. In plaats daarvan solderen we een ander draadje aan dit punt. Het andere einde hiervan gaat aan het moedercontact van de schakelaar. Het losse microfoondraad solder je nu op een van de buitenste aansluitpunten van het schakelaartje. Op het andere buitenste punt van het schakelaartje zou je nu het signaal van het decor circuit aan kunnen sluiten. Maar pas op!! Dit signaal is veel groter dan het signaal van het microfoontje. Bovendien is het niet vrij van aarde. Beide problemen zijn echter eenvoudig op te lossen.

trafo

Direkt achter het tulp-plug chasiseel plaatsen we een trafootje (1 naar 200 kilo-Ohm). Daarachter komt een instelpotmeter om het signaal te verzwakken. De loper van het instelpotje komt nu aan het overgebleven aansluit-

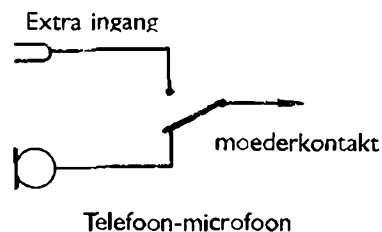

Fig. 3

punt van de schakelaar. De demping die mijn toestelletje heeft is zo goed dat ik een aftakking van het totale signaal naar de telefoonabonnee kan sturen. Het signaal wat weggestuurd wordt heb ik wel zo zacht mogelijk ingesteld. De luisteraar hoort net genoeg om goed mee te kunnen doen met de uitzending. Heb je

geen zin in al dat gepiel en genoeg geld, dan kan je voor f 360,- een echte vork kopen bij D & R. veel succes met het bouwen.

Jochem Zandvliet.

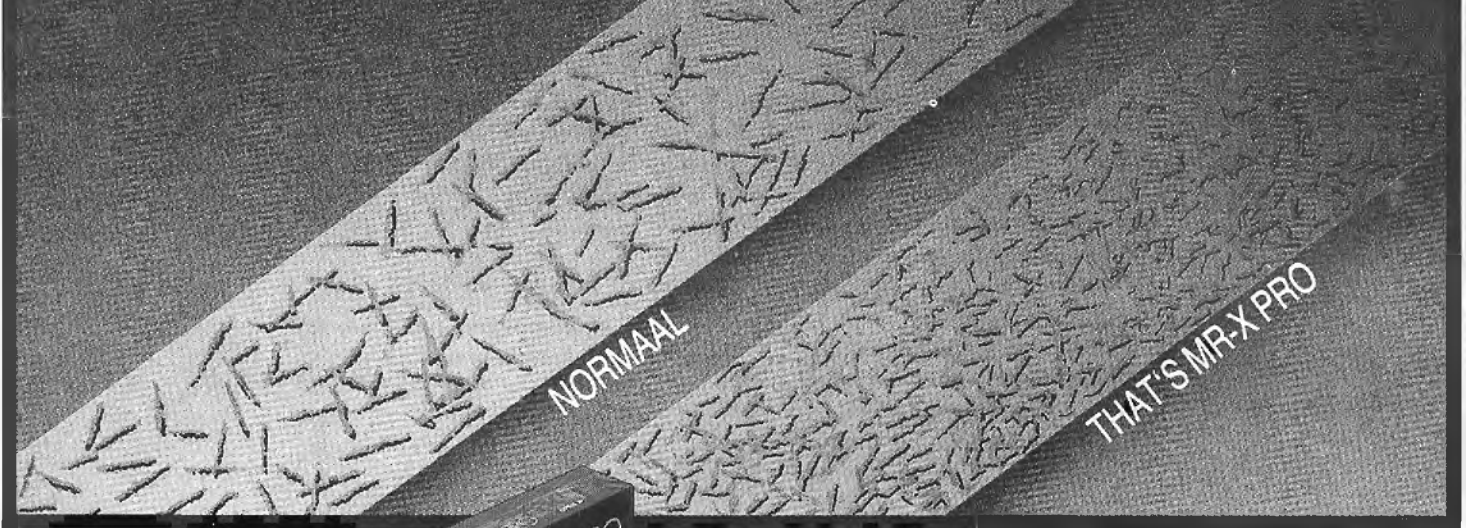
ESSA ELECTRONICS

Sp. Kuyperplantsoen 32
1975 DW IJmuiden

02550-34972

Printen kant en klaar,		toondecoder	f 50,00
compressor/limiter	v/a f 39,95	temperatuur sensor (met relais uitgang)	f 50,00
Stereo	f 90,—	auto alarm (spanningsval)	f 50,00
P.L.L. systeem	v/a f 76,00	timer 4 sec...5 min	f 50,00
meetzender	v/a f 45,00	Stereo compressor-limiter in kast	f 200,—
voeding	v/a f 15,00		
- wij maken ook elektronische schakelingen in opdracht (ook voor partikulieren) voor hele lage prijzen.		- wij etsen en boren ook printplaten (ook enkel stuks)	
		- wij ontwerpen voor U tegen bijzonder laag tarief (ook voor partikulieren)	

HOE FIJNER DE DEELTJES, DES TE BETER HET GELUID!

THAT'S

Jarenlange research heeft geleid tot opmerkelijke kwaliteitsverbeteringen.

That's bewijst een unieke dat met Metal Technologie. That's is er in geslaagd een beslissende stap verder te gaan. Het opbrengen van veel fijnere metaaldeeltjes in een perfecte rangschikking. Het resultaat: een weergaloze weergave. Meetbaar en hoorbaar beter, grotere dynamiek en beter geluid.

Daar kan geen ander merk aan tippen. Dat is niet onopgemerkt gebleven. Wereldwijd worden That's audiocassettes vaak als beste beoordeeld. Door deze unieke technologie heeft That's een reeks audiocassettes kunnen ontwikkelen, die met kop en schouders uit-

UNIEKE METAL TECHNOLOGIE

steken boven alle anderen. Zoals de TX en FX cassettes met een Cobalt coating voor een perfect gebruik op de Normaal positie.

Met de EX en EM-X, pure METAL cassettes voor metal kwaliteit op de chrome positie. En met de MG-X en MR-X als onbetwiste koplopers onder de Metal tapes. Audiocassettes die de technische kwaliteiten van de huidige cassettedecks ten volle benutten. That's haalt werkelijk meer uit uw cassettespeler.

Daarbij zal de verrassend lage prijs elke cassette-koper beslist als muziek in de oren klinken, want That's cassettes zijn gezien hun kwaliteit een stuk voordeliger dan andere cassettes.

That's 'DAT', cassette geeft gestalte aan toekomst muziek.

Nu al te koop, straks te horen. That's DAT (Digitale Audio Tape) cassette voor digitaal opnemen en weergeven met de perfecte kwaliteit van de Compact Disc! Vervormings vrij luistergegot vrijwel zonder ruis, tot 4 uur per cassette. That's heeft DAT helpen ontwikkelen en is daarom voorloper in de DAT technieken.

That's

SELECTED BY BOSE
WERELDWIJD VAAK ALS BESTE
BEOORDEELD!

Cable Music Europe

Cable Music Europe is a new English broadcasting organisation which will be active in new cable network services. A 100% music channel, specially developed for distribution via cable-networks in Western Europe.

Mediabeest Van Kooten heeft weer wat. Na tien jaar CNR vind hij dat hij een jong iemand de kans moet geven. Zijn opvolger zal Kees Baas zijn. Daarbij komt dat hij sinds kort een ander speeltje heeft. Of was het nou andersom?? Als alles gaat zoals hij denkt zal Van Kooten vast binnen een paar jaar in de 'Gallerij der Groten' bijgezet worden. Hoe zit het precies?

Vanaf 1 Januari volgend jaar zal Cable I, via de ECS-I F1, uit gaan zenden. 24 uur per dag Top-50 muziek, nieuwe platen en golden oldies, afgewisseld met nieuwsbulletins. Het lijkt wel een sprook-

je. Het was van Kooten al jaren een doorn in het oog dat er in de Nederlandse omroepwet geen ruimte werd gelaten voor een Nederlands commercieel radio-c.q. televisie-project. Nu heeft hij een Engelse firma opgericht 'Cable Music Europe Ltd.' om zo de omroepwet te omzeilen. Typisch Nederlands is dat de correspondentie met WVC ook in het Engels moest. "Je begrijpt natuurlijk zelf ook wel, als WVC een Nederlandse brief binnen krijgt van een Engelse Firma, dat ze het dan niet meer snappen en denken dat ze in de maling genomen worden."

Leuk om alvast te weten:

! Cable I zal 24 uur per dag 7 dagen in de week, uitzenden.

! Overdag zullen de programma's en muziek afgestemd zijn op een zo breed mogelijk publiek.

! In de avonden zal aandacht worden besteed aan cultuur.

Voorts zal Ip en jazz-muziek de overhand hebben in deze uren.

! Omdat Cable I een muziekzender is, zal gepraat en niet terzakedoend gebabbel zo veel mogelijk vermeden worden.

! De voertaal zal in eerste instantie, maar niet uitsluitend, Engels zijn.

! Doordat het station met een volledig digitaal uitgeruste studio werkt, zal de geluidskwaliteit 'The highest as possible' zijn.

! Het zendsignaal is (nog) niet gevoelig voor storingen van piraten.

Belangrijk is dat er eindelijk een begin is aan die enorme 'satelliet boem'. Europees gerichte satelliet-radio zal het begin zijn van een enorm scala aan diensten die ons binnenkort via die satellieten aangeboden gaat worden.

Yum Festen

NIEUW - NIEUW - NIEUW - NIEUW - NIEUW - NIEUW - NIEUW - NIEUW - NIEUW

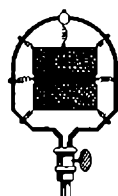
KAS van IERSEL

Informeer nú naar de mogelijkheid om dit 1 uur durende syndicated radioprogramma wekelijks KOSTELOOS toegestuurd te krijgen.

Exclusiviteit in jouw regio, dus wie het eerst komt...
(Uitsluitend voor Nederlandse stations)

Bel dagelijks ná 14.00 uur met R.A.P. 01740 - 27275

P.S. R.A.P. zoekt **Belgische** presentatoren/ d.j.'s voor nieuw project.
Stijl BBC Radio 2. Stuur een demo aan R.A.P., Postbus 171, 2670 AD Naaldwijk.

RON'S AUDIO PRODUCTIES

...DE 700 AAN STUKKEN?

Ja, we hebben hem doorgezaagd, kanaal voor kanaal. De 700 mark3 is nu MODULAIR met modules van slechts 35 mm breed en 1½ mm dik staal. De 700 mark3 is nu een flexibele kompakte stereo mixer geworden. Een stalen "road(ie) proof" chassis met keuze uit twee modellen. Eén voor twaalf modules en één voor vierentwintig modules. Er zijn mono microfoon, stereo R.I.A.A./line en blind modules.

U kunt nu uw eigen 700 samenstellen én veranderen én uitbreiden in de toekomst. Een ideale "front of house" mixer en broadcast console. Zijn legendarische transpartheid, gebalanceerde in- én uitgangen zijn reeds lang bekend bij de professionals. Nu hij ook nog modular is en mechanisch onverwoestbaar zal het enthousiasme nog meer toenemen.

De 700 mk3 is een nederlands produkt om trots op te zijn. Ontworpen en gefabriceerd in nederlands

grootste en meest succesvolle mengtafel-fabriek. Ook iets om even stil bij te staan in verband met de service.

Als wij uw nieuwsgierigheid geprikkeld hebben en u wilt meer weten over deze en an-

dere mixers, bel of schrijf dan naar D&R Electronica b.v. Rijnkade 15b, 1382 GS Weesp, telefoon 02940-18014 of voor België A.S.E. Kon. Astridlaan 216, 2800 Mechelen, telefoon 15-421152.

700 MARK 3, ROBUUST EN MODULAIR

INFORMATIE

Ja, stuur mij onmiddellijk de kleuren brochure over
 700mk3 andere mixers randapparatuur

NAAM _____

ADRES _____

POSTCODE/PLAATS _____

TELEFOON _____

TE KOOP/AANGEBODEN

Te koop aangeboden wegens beëindiging hobby: 2 snelstart-draaitafels merk: spotmaster, prijs: f 2000,-. Mengpaneel Dateq LPM17 prijs: f 1500,-. Revox A77 Prijs: f 1000,-. Akai recorder GX 625 prijs: f 750,-. Compressor - limiter (zelfbouw) stereo in luxe kast prijs: f 600,-. Alles in prima staat.
Meer inlichtingen: 01887-4023.

Te koop op cassette: 22 electronic jingles, 20 computer numbers en 10 fillers alles van goede kwaliteit. Maak f 17,50 of 350 Bfr. over op Giro 3276704 t.n.v. J.H. Kruidenier, Wolphaertsbocht 37a, 3082 AB Rotterdam.

Te koop: Zeer stabiele FM. zender 40 watt 350,-. Tevens een pll FM. zender 50 watt f 450,- en een eindtrap 150 watt (blx 15) met ingebouwde voeding f 450,-. Alles 100% en eventueel op frequentie afgeregeld. Na 18.00 uur tel. 01830-21410.

Te koop complete 70-cm zender, tuner + converter, voeding, zend + ontvangst antennes. Al-

les in prima staat f 800,-. Info 072-150987 tussen 18.00 en 19.00 uur.

Möchtebetriebsfertigen stereo-oder mono-FM-sender kaufen. Sendenleistung= regelbar bis ca. 50 Watt, frequenzbeliebig einstellbar. R.T.N. Postfach 220342, 5600 Wuppertal 22, B.R.D.

H.F. transistoren div. types MRF. SD. BLY. BLW. 2N6081- 6084. 5641-5643 etc. Zendbuizen en ontvangstbuisjes. Tel voor informatie: Ma t/m Vrijdag v. 18:00-19:00 uur. Zaterdag v. 10:00-17:00 u. 05258-1986 / Bgg. 1456 vragen naar Henk.

Te koop: 2 pilonnenmasten f 75,-. FM-Zender met voeding 40 Watt f 400,-. Lege rode jingle-arts per stuk f 10,-. Professioneel-groot jinglepakket. 1 reverse tape-deck Akai f 400,-. Bel 076-652291. Vragen naar Rob.

Honderden singles en lp's te koop uit 50-60-70-80-er jaren. Vraag een keuze- lijst. Postzegel meesturen. Ook vragen wij bla-

ten om de collectie aan te vullen. Adres: de Graaf, Gors 115, 4741 TC Hoeven.

Te koop: 2 fabrieks- eindtrappen. 3 Watt in, 25 Watt uit, 13,8 Volts, 3A. f 150,---. 15 Watt in, 120 Watt uit, voedingsgedeelte aanwezig. Alleen trafo nog zelf aan te sluiten. Ongeveer 24 Volt, f 350,---.
Inlichtingen: 04108-2585 (na 18.00 uur).

Gratis! Het schema van een uitmuntend anti-storingsfilter, als u nu het unieke FM zenderschemaboek bestelt. Met daarin 33 glasheldere FM-schema's tot 1,25 Kw. Plus, als extra, drie MG. Bestel het boekje voor f 15,--- bij: D.C.T. postbus 209, 1250 AE Laren nh. Postgiro 5572382.

Te koop: Mengtafel Philips 11 kan- naals, 6 x FTM jinglemachines. 1 Spotmaster 2000 opn/ weergave. Ong. 265 cartridges + wisaparaat. 1 revox à 77 f 1000,---. Bel Jeroen: 02230-44886/45383.

Adverteren in deze rubriek kan nu vanaf f 25,-- tot 5 regels. Elke regel meer kost f 4,50
Verdere spelregels:

- De volledige tekst invullen op de bon, losse blaadjes worden niet geaccepteerd.
- Invullen met blokletters.
- Gebruik voor elke letter, elk leesteken en elke tussenruimte een vakje.
- Bon GELIJKTIJDIG met betaling opsturen (girobetaalkaart, betaalcheque, of kontant (aantekenen!). Advertenties zonder CONTANTE betaling worden niet geaccepteerd.

Afzender:

Handtekening + datum:

Naam:

Adres:

Plaats:

Tel:

prijzen per adv. incl. 6% btw f 25,---
f 29,50
f 34,---
f 38,50
f 43,---
f 47,50

Het drielandenpunt

Van Radio Hagen naar WDR 5.

Op 19 December 1986 werd in Düsseldorf een wet van kracht die het mogelijk maakte lokale radio te starten. In de grote steden in Nordrhein-Westfalen zouden lokale radio's legaal worden. Jammer alleen dat het meer een zoethoudertje bleek. De S.P.D. regering zal n.l. de laatste zijn die echte vrije radiostations hun gang zal laten gaan. Wat is er aan de hand?

Een aantal mensen krijgen een vergunning, ze mógen radio maken op een zender die voor 75% gevuld wordt door regionale nieuwsuitzendingen, gesponsord door de kranten. Van subsidies

NEDERLAND IS ER (NOG) NIET KLAAR VOOR ...

Syndicated radio. Vele initiatieven zijn er reeds gesneuveld. PS Productions, een onderdeel van Rinand Media bv, doet het beter.

Professionele programma's, elke dag opnieuw, en inpasbaar in iedere identiteit.

Tegen een prijs die helemaal niet kan. En nu kunnen we hier wel allerlei kreten slaken, maar de geïnteresseerde man (of vrouw) achter een professioneel radiostation weet na deze tekst genoeg om in Amsterdam 683178 te bellen.

Wij sturen dan graag meer informatie, en uiteraard een proefprogramma. En oh ja; hoewel we een Belgische stem aan de telefoon verwachten, schrikken we niet van Nederlandse reacties. We zullen hoogstens verbaasd zijn ...

VELZEN
SOUND & VISION

jingles – commercials

Laat horen dat ook jullie professioneel bezig zijn!

Voordat je iets bestelt, moet je onze **nieuwe demo horen!**

Dan hoor je de voordelen van Sound & Vision en bij de demo (chromdioxide) krijg je een **gratis whisper!**

Maak gebruik van dit aanbod en stort f 25,- op postbanknr. 326216 of stuur f 25,- naar

SOUND & VISION

Ocarinalaan 102 – 2287 RC Rijswijk – Telefoon 070 - 93 26 18

hebben ze nog nooit gehoord. Resultaat, de vrije radiostations moeten het zelf maar uitzoeken. Die resterende 25% zendtijd mogen ze vullen maar het moet de staat niets kosten. Reclame maken op de zender mag, maar er zijn maar heel weinig potentiële adverteerders die vertrouwen in de zaak hebben. De vrije radiostations krijgen op den duur financiële problemen omdat radiomaken nu eenmaal geld kost. De W.D.R. wacht gewoon even af, en binnen een paar maanden kunnen ze, zonder problemen, hun vijfde net beginnen. W.D.R. 5. Dat wordt vast een zender met 75% nieuws en 25% muziek, gefinancierd door... het rijk, en dat is iets heel anders dan een overheidssubsidie! Natuurlijk.

Free Radio complex.

Piraten worden opgepakt omdat ze illegaal zijn. De één wat meer dan de ander maar over het algemeen niets om je als 'Vrijerradio-maker' druk over te maken. In

Rotterdam wordt maar heel af en toe een piraatje opgepakt. Sinds de grote schoonmaak, ongeveer 3 maanden geleden, is er ook niet zoveel meer op te pakken. Maar als de heren en dames RCD naar Rotterdam gaan, maken ze er meteen een dagje van. Op 15 Augustus was het weer zover. Met een overdreven politiemacht werd 'Delta' opgerold. Alles werd meegenomen, van de taperecorders tot aan het vlooi-enbandje van de kat. Ze moeten gedacht hebben dat een dergelijke actie anderen afschrikt.

Vroeger had je nog openbare terechtstellingen. Dieven werden opgehangen midden op het marktplein. En wat gebeurde er, terwijl iedereen zo geboeid het schouwspel gadesloeg...

In Rotterdam is het precies hetzelfde. De redactie 'fietste' even over de band: 95.3 Radio Stad Rotterdam. Redelijke geluidskwaliteit, mono. Uitzendingen zijn onregelmatig. 96.3 Nova Radio Rotterdam. Geluidskwaliteit is aardig, wel mono. Uitzendtij-

den: Ma t/m Do van 18.00 tot 24.00 uur en in het weekend 24 uur per dag.

101.2 Radio Lokaal. Onregelmatige uitzendingen. Veel nonstop. 103.2 Atlantic Schiedam. Still the same. Zie vorige FRM. Eigenlijk te weinig stations voor het aantal D.J.'s in Rotterdam. Maar niet getreurd. Die vinden nog wel een plekje. Op de kabel bijvoorbeeld, bij NEWS. Daarover in het volgende FRM meer.

Metropolis

Ook in Frankrijk hebben ze inmiddels van ketenvorming gehoord. Metropolis is er een leuk voorbeeld van. Het station heeft inmiddels acht afdelingen. De laatste in het rijtje is de zender in Alouen. De presentatie is vlot en Vlaams. Reclame's zijn voornamelijk gericht op België. Eigenlijk is het gewoon een Vlaams radiostation met als voordeel dat het in Frankrijk zit. Het zendvermogen kan daarom ook zo hoog zijn. 10 KW.

DIGITAAL GESTUURDE DISC-JOCKEYS !

Nieuwe ontwikkelingen vinden plaats op het terrein van lokale / regionale radio. Met moderne micro-elektronica is het mogelijk om met een studio-computer een radio-station optimaal te laten functioneren. Een bezoek aan het bedrijf CBT-electronics in Terneuzen, leert ons dat binnenkort een nieuw radio-tijdperk zal aanbreken.

CBT Electronics werkplaats

In de computerwereld is de afkorting "ROM" een alom bekend begrip; Read only Memory. In de radiowereld zou deze afkorting in de nabije toekomst een andere betekenis kunnen krijgen; Replace Our Memory. Steven Hamelink, bedrijfsleider van het Zeeuwse bedrijf CBT-electronics, licht deze nieuwe vorm van "radio-maken" nader toe. " De praktijk heeft, met name in België, aangetoond dat er steeds minder medewerkers van een radio-station bereid zijn om een hele dag in een studio "stand-by" te zijn, teneinde tijdig een programma-band in te starten. Waarom zou je onnodig mensen gaan belasten wanneer er een digitale oplossing bestaat. Automatisering! Wij brengen

kwartsgestuurde schakel-automaten op de markt waarmee het mogelijk is om maximaal 24 verschillende tape- of cassette-decks aan te sturen. Zo kunnen bijvoorbeeld op elk heel uur, vol automatisch, verschillende radio-programma's worden gestart. Deze schakel-automaten zijn zo ingesteld dat elk programma, bijvoorbeeld een muziekprogramma, nieuwsblok of commercial, onhoorbaar in een ander wordt overgemixed. Bij het ontwerpen van deze apparaten hebben we gestreefd om aan ieders wens tegemoet te komen. Tot op heden hebben we al onze klanten nog steeds een op maat gemaakt systeem kunnen aanbieden. Helaas gebeurde het wel eens dat er een band brak, of dat

een cassette-deck uitviel. Tja, dan wordt het plotseling stil op de radio.

Dus hebben we vervolgens de VTR -400 ontworpen. Dit apparaat controleert constant of er modulatie op het zender-sigitaal aanwezig is. Zodra er een stilte wordt geconstateerd, start deze audio-detector na 10 seconden automatisch een reserve-band. Bij gebrek aan voldoende medewerkers kan ook het "programma-maken" een probleem vormen. Zo kan het gebeuren dat een bepaald station noodzaak is een of meerdere uren per dag op te vullen met non-stop muziek.

Iedereen weet dat het maken van non-stop banden een tijdrovende bezigheid is. Temeer om-

brieven

FRM,

Ik ben tevreden over de huidige ontwikkeling van jullie blad, dat volgens mij steeds beter wordt. Het is jammer dat het magazine niet maandelijks verschijnt. Als het aan mij ligt wordt het blad ook dikker. Ik wil er dan best wat meer voor betalen. Er zijn wat mij betreft onderwerpen genoeg om die extra pagina's te vullen. Monique bijvoorbeeld krijgt te weinig aandacht, en als er al wat over geschreven wordt, is het dikwijls negatief. Succes met jullie blad.

D.Dutillieux, Izegem, België

Redactie: Met de uitbreiding van het aantal pagina's zijn we bezig. Wat Monique betreft, moet je de stukjes van Wim maar eens lezen. Het is bijna altijd feest aan boord van de 'Ross'.

FRM,

In antwoord op u Kortnieuws over Metropolis, kan ik u mededelen dat het station inderdaad bestaat. Het zendt uit vanuit Haluin, Noord Frankrijk, dichtbij Lille. Het station zendt uit in stereo. Peter van Dam draait bij dit station, maar of het verder goed genoemd kan worden? Veel bandwerk en een vaak slechte geluidskwaliteit, maken het luisteren naar Metropolis niet aantrekkelijk. Eigenlijk wordt er maar gewoon wat aangerommeld. Misschien is het goed als u zelf eens gaat kijken en lui-

steren.

Arnold de Frui,
Waarscot, België.

Redactie: We horen zeer verschillende verhalen over Metropolis. Als we de heren kunnen bereiken gaan we er zeker zelf eens poolshoogte nemen.

FRM,

Het laatste FRM was weer lekker vol. Het artikel over Johan Maasbach vond ik niet zo. Ik weet ook niet of dat nog wat met Free Radio te maken heeft. Het verzoek van Ger de Roo uit Utrecht, eens wat meer schema's te plaatsen lijkt mij zinnig. Hoedt u er alleen voor dat het niet allemaal van die stomme zenderschema's worden. Ik ben het meest geïnteresseerd in schema's van limiters of galmunits, dat soort dingen in ieder geval. Kan jochem niet eens een keer over apparatuur beginnen. De menpanelen ben ik nu wel beu. Groeten van:

Ido Meeteren, Den Bosch.

Redactie: We praten en denken erover. Zelf denken we ook dat audioapparatuur leuker is. Bovendien maak je er méér mensen blij mee. Laten de lezers maar eens schrijven over wat ze willen.

FRM,

Het stukje over Rotterdam dat in

het Augustus nummer van het FRM stond was mij uit het hart gegrepen. Het is inderdaad niet mogelijk om op een gewone manier een station de lucht in te krijgen in Rotterdam. Sommige namen zijn niet meer te gebruiken, ze werken als een rode doek op een stier. Ik heb inmiddels besloten naar elders te verhuizen. Hoewel ik me afvraag of het niet binnenkort zo zal worden dat vrije radio in geen enkele grote stad meer mogelijk is.

Naam en adres bij redactie bekend.

FRM,

Op pagina 40 van het laatste FRM stond een advertentie van Radio Benidorm Internationaal. Zij zochten D.j's met ervaring. Omdat ik al een tijdje stil had gezeten leek dit me een ideale aanleiding weer eens achter de knoppen te duiken. Ik maakte een bandje en stuurde het op. Helaas, drie dagen later lag het pakje weer bij mij in de bus. De PTT kon het gebouw 'De Toekomst' niet vinden. Na veel zoeken en gebel, kwam ik erachter dat het gebouw niet 'De Toekomst' heet, maar 'De Uitkomst'. Als andere lezers hetzelfde probleem hebben gehad, zijn ze hier misschien mee geholpen.

John de Gooier, IJpendam.

ONGEHOORD GOED - ONGEHOORD GOED

JINGLES
SHOUTS
WHISPERS
COMMERCIALS

ALLES OP MAAT NAAR JOUW STATION
(eigen stemmenbureau „TOTAL VOICE“)

50% korting op de eerste productie bij 3 of meer opdrachten op jaarbasis!

total tape

MUSIC PRODUCTIONS 03402 - 65193

ONYX

advanced audio technologies

PROF. CD PLAYER

you need it, we designed it; the

ONYX CDP PRO 1

the optimum answer to the need for a low budget professional compact disc player

features:

- modified domestic cd player
- balanced outputs (xlr's)
- easy to cue (autocueing)
- faderstart/stop input
- low cost

Onyx The Netherlands
Graanhoeve 52
3992 NK Houten Tel. 03403-73818

CBT Electronics winkel

dat na verloop van tijd menig luisteraar de platenvolgorde kan voorspellen. Logisch, want deze blijft ongewijzigd. Met behulp van onze gecodeerde cassettes - of banden, in combinatie met een studio-computer, wordt de mogelijkheid geboden om met dezelfde banden constant een gevarieerd non-stop programma uit te zenden. Zie het als een "shuffle-systeem" zoals dat bij de meeste cd-spelers wordt toegepast. De mogelijkheden met deze studio-computers zijn onbeperkt.

De meest uitgebreide computer uit onze VTR- 1000 - serie is, geloof het of niet, een vol automatisch radio-station. Deze regelt diverse non-stop functies, en beschikt o.a. over een tijdsein-generator waarmee d.m.v. kwartssturing elk uur een tijdsein wordt gegeven. En men kan hiermee dagelijks, op elk gewenst tijdstip, elke gewenste commercial programmeren. Deze computer is, ondanks geavanceerde digitale technieken,

zo simpel ontworpen dat iedereen hem binnen enkele uren kan bedienen. In België wil men momenteel niets anders meer. Ik denk dat voor Nederland deze studio-computer voorlopig nog toekomstmuziek blijft".

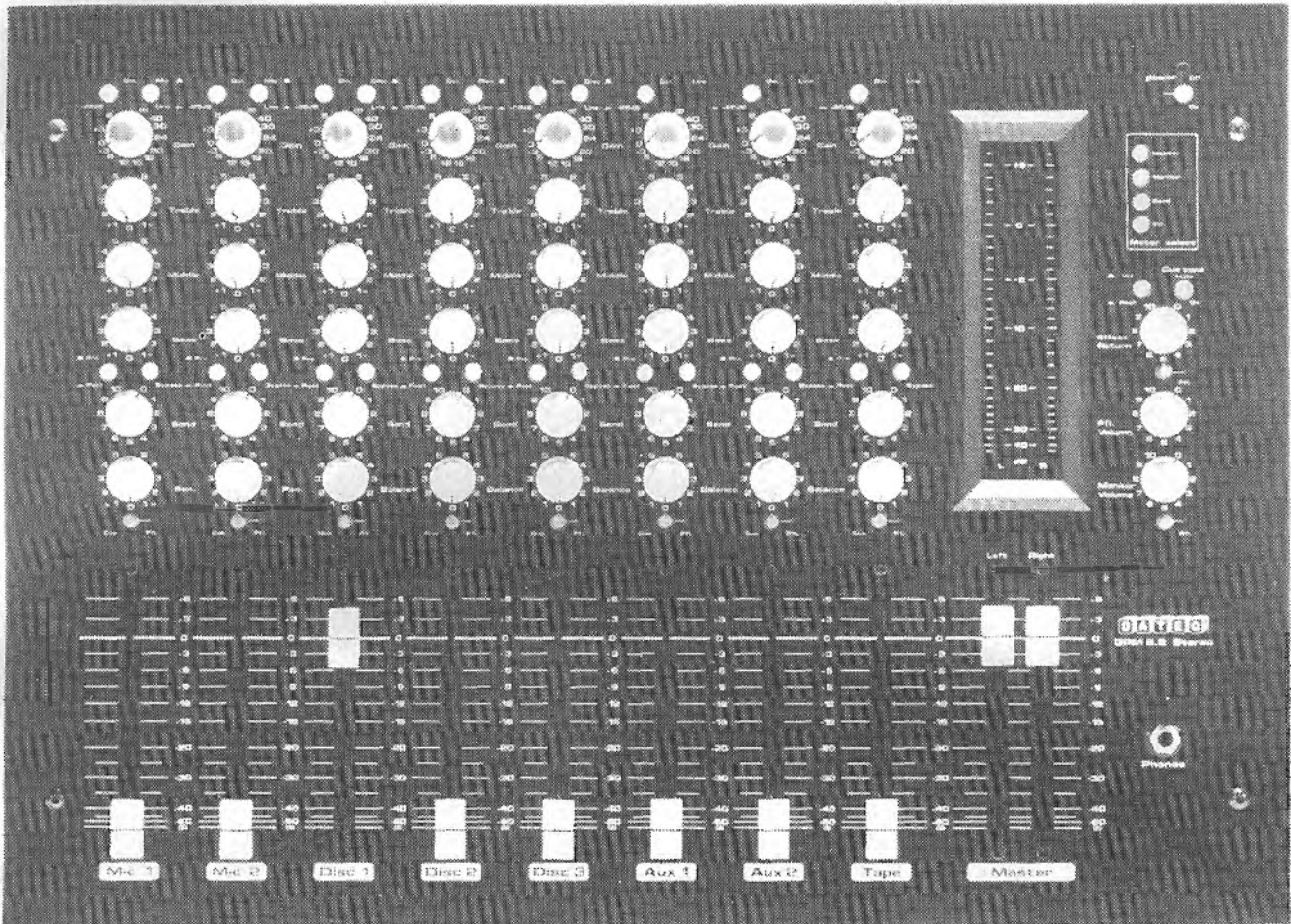
HOOGFREQUENT

CBT richt zich met de verkoop van haar produkten voornamelijk op de Belgische- en Franse radio-markt. In deze landen is legale lokale- radio immers toegestaan. Zodra dat in Nederland wettelijk is geregeld, verwacht men ook daar studio-computers, antennesystemen, randapparatuur en FM-zenders te kunnen leveren. Is het in de huidige situatie toegestaan om vanuit Terneuzen o.m. FM- zenders te verkopen? "Vanzelfsprekend hebben we een vergunning voor het in bezit hebben en verhandelen van FM-zenders. Onlangs hebben we nog twee 50 Watt zenders aan de

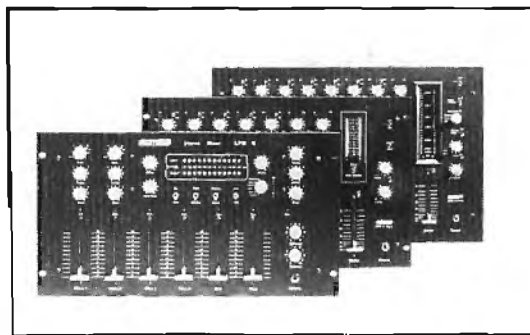
PTT geleverd. Daar is mee geëxperimenteerd bij twee lokale omroepen in Landsmeer en Leiden. De PTT heeft daar metingen mee verricht om uit te zoeken in hoeverre twee afzonderlijke zenders elkaar op dezelfde frequentie beïnvloeden.

Ons type VTX 50 voldeed daarbij aan de normen van de PTT. Al onze zenders worden in eigen beheer gemaakt. Een degelijke techniek, gekoppeld aan een sobere uitvoering. Omdat elke zender apart gecontroleerd wordt, is een optimale kwaliteit gewaarborgd. Ook onze zenders in België zijn zogenaamd "type-goedgekeurd", en voldoen ruimschoots aan de normen van de RTT. Maar zolang er in Nederland nog geen sprake is van legale lokale/regionale radio, beperken we ons met de verkoop van FM-zenders tot België en Frankrijk. Hoewel deze zenders met minimum aanpassingen ook al heel goed in Nederland zijn te gebruiken, eventueel in combinatie met onze studio-computers".

DATEQ YOU CAN'T MIX BETTER

Bovenstaande slogan is van toepassing op onze serie stereo mengpanelen. Vanaf het "eenvoudige" model LPM-6 tot en met de zeer geavanceerde GPM-8.2. Stuk voor stuk bedieningsvriendelijke en technisch hoogstaande mixers. Kompleet uitgerust met o.a. op alle modellen standaard van microswitches uitgeruste schuiffaders voor faderstart van de draaitafels (Disc.-kanalen) en een eigen toonregeling voor de microfoonkanalen. Bij de topmodellen zijn de microfoon- en disc.-ingangen zelfs nog omschakelbaar naar lijnniveau voor eventuele andere aan te sluiten apparaten, en zijn de modellen -GPM-8 en GPM-8.2 uit te breiden met een 4- of 6-kanaals expander unit (EXM-serie) indien men de mogelijkheden van deze 2 optimaal wil benutten. De Dateq GPM-8.2 is naast zijn standaard

uitgebreid gebruikerspakket ook nog voorzien van een zéér exclusieve Neon-bar Vu meter (2 x 101 segmenten) voor een perfecte controle en uitlezing van alle in- en uitgaande signalen. Dateq mengpanelen zijn te gebruiken en toepasbaar voor elk

doel zoals b.v. horeca, drive-in shows, home-recording en radio. Voor elk onderdeel van onze mengpanelen geldt de filosofie "perfectie boven kostenbesparing". Dateq apparatuur wordt geheel in Nederland ontworpen en gefabriceerd.

Vakbekwame technici en doordachte controleprocedures, garanderen de bedrijfszekerheid van al onze produkten. Van de stereo mengpanelen is kleurige en uitvoerige documentatie voorhanden. Vraag deze geheel vrijblijvend aan.

Telefoon 03240-12376
De Steiger 193, 1351 AV Almere-Haven

DATEQ

***Als je geen reclame maakt,
gebeurt er
iets verschrikkelijks***

Niets

B&M Producties

Zeeburgerpad 33. 1019 AA Amsterdam. Tel. 020 - 658551

Ferme jongens, stoere knapen.

Toen ik in m'n aantekeningen boven dit stukje "september 1987" schreef, was de onwillekeurige gedachte: "September alweer?" Daar gaan we weer, na september komt oktober en dan november en dan gaat het stormen. Als je aan boord zit, is eigenlijk maar één aspect van het weerbericht belangrijk: de wind, waar vandaan en hoe sterk. Zeeziek, nee. Weinig mensen worden op de Ross Revengen zeeziek. Het zaakje is redelijk stabiel en je went natuurlijk. Maar dat wil niet zeggen dat een lekkere storm (N.O.8 bijvoorbeeld) geen probleem is. Neem nou de typemachine in de nieuws-kamer. De wagen van zo'n ding beweegt, als je typt, van rechts naar links. Als nou de golven van links komen, precies, dan wil-ie dus niet vooruit, vier letters op een spatie van één. Oplossing: typen met de linkerhand, duwen met rechts. Dat alles op voorwaarde dat je het evenwicht kunt bewaren. Vroeger hadden we in de studio een kantoorstoel met wieltjes. Da's lachen dus. Je zát niet achter het mengpaneel, je verankerde je, terwijl je elke seconde je omgeving in de gaten hield. Er kan tenslotte altijd iets om- of naar beneden lazeren of verschuiven. Dodelijk vermoeiend. Je bent als een kind zo blij als de wind na een paar dagen weer gaat liggen.

En wat merken jullie landrotten van dat alles? Niks toch zeker, het gaat gewoon allemaal z'n gangetje? Nee hoor, we hoeven geen medelijden. Als je je maar af en toe bedenkt dat, wanneer het hard waait, er bij ons geleden wordt. Ach, het hoort erbij. Je kan tenslotte je salaris ook op een andere manier vergaren.

Ik moet ook nog een oude belofte inlossen, namelijk antwoord geven op de vraag hoe je met beroerde weersomstandigheden twee koppen koffie vervoert. Met een koffie links en een koffie rechts vanuit de kombuis door de gang gaat nog wel. Kwestie van anticiperen en balanceren. Maar dan de trap op naar de studio. Een normale trap wijkt, van onder naar boven gezien van je af. Een trap op een schip ook. Maar een trap op een schip, dat ligt te rollen en stampen tegelijk, niet. Die komt om de paar seconden naar je toe.

Daar sta je dan met twee koppen koffie, of liever, je hangt. Min of meer in balans naar de treden leunend wacht je een paar ogenblikken om vervolgens in een dribbelpasje snel de volgende 4 treden te nemen. Degene, die zonder morsen en onbeschadigd boven komt, valt applaus ten deel. Menig beginnende acrobaat gaat echter, na het voortijdig beëindigen van zijn reis, op zoek naar emmer, dweil en pleisters.

Maar goed na verloop van tijd gaat het in je benen zitten. Eigenlijk in je hele lijf. Eenmaal aan land verloor je het maar langzaam. Een paar maanden geleden zat ik thuis naar een t.v.-documentaire over een zeilrace te kijken. Halverwege begaf ik me naar de keuken voor een bak koffie. Had je moeten zien, een gang alsof de woonkamer zwaar slagzij maakte. Vrienden en kennissen hebben geconstateerd dat ik, aangezeten aan de eettafel, met het bovenlijf soms een licht wiegende beweging maak.

Natuurlijk laat je je er ook op voorstaan. Neem nou het openbaar vervoer. Terwijl de omstanders in bus, tram en metro zich angstvallig staan vast te houden, sta ik daar met een trots smoelwerk wijdbeens te balanceren. Ik zou ze dan wel toe willen roepen: "Kijk dan, zonder handen!". Het enige dat nog ontbreekt zijn wat groeven in m'n kop, een witte baard en een pijp.

Dit heeft helemaal niks met radio te maken, maar alles met romantiek en avontuur. Zoals mijn moeder altijd zegt: "elke man blijft kind". En ze heeft gelijk, met name waar het heren betreft, die zich met buitengaatse radio bezig houden. Met welgemeende excuus aan baas en collega's.

Zes jaar geleden begon een Amerikaanse kabeltelevisie-maatschappij met het uitzenden van muziekfilmjes. Deze filmjes, tegenwoordig beter bekend als 'videoclip', werden, en worden nog steeds, gemaakt door platenmaatschappijen om hun artiesten en dus ook de platen die hun artiesten maken, te promoten.

Music Television bleek financieel een doorslaand succes. De rekensom is simpel: De programma's zijn goedkoop want de clips worden gratis door de platenmaatschappij als zijnde promotiemateriaal aangeleverd. De kijker echter vindt dit promotiemateriaal leuk om te zien. De kijker vindt het zelfs zo leuk dat hij ervoor wil betalen. De kabelmaatschappij op haar beurt kan weer advertentietijd tussen de clips door verkopen. Het resultaat moge duidelijk zijn: Het geld stroomt van beide kanten binnen.

Niet alleen financieel werd MTV een succes. De invloed die het station op de platenverkoop had bleek niet te verwaarlozen. Sommigen beweren dat de Amerikaanse platenindustrie haar opleving, in 1981, aan MTV te danken heeft. Een ander leuk voorbeeld betreffende de invloed die het station heeft is de politiserie 'Miami Vice' die oorspronkelijk 'MTV-Cops' zou gaan heten.

24 Uur per dag, 7 dagen in de week, 52 weken per jaar. Music? Box is er altijd. De programma's bestaan voornamelijk uit videoclipps met af en toe, een vrij sobere, presentatie. Ook zal er nieuws zijn. Elk uur een bulletin met het laatste popnieuws en concertagenda's voor heel Europa.

Wat heeft MTV-Europe voor op Sky Channel en Music Box? Onder andere 800 adverteerders die geloven in Music Television. Ze hebben vertrouwen in de zaak. De gemiddelde leeftijd van een MTV kijker, 24 jaar, is erg interessant voor adverteerders. Je kan ze van alles verkopen, van soft drinks tot auto's en personal computers. Het belangrijkste echter is de zes jaar ervaring, op-

gedaan in Amerika. Natuurlijk is Europa niet te vergelijken met Amerika, ons kijkgedrag wijkt te veel af van dat van de Amerikanen. Hier in Europa is papa nog steeds de baas over de televisie. Maar MTV denk daar verandering in te kunnen brengen. Met de komst van MTV zal ook ons kijkgedrag veranderen, zo denken men.

The sultans of Swing

Het gezicht van MTV-Europe zal voornamelijk bepaald worden door de vijf V.'s. Afkomstig uit verschillende delen en landen van Europa maar over het algemeen toch 'citizens of the world'. Een zeer gemelleerd groepje mannen en vrouwen.

Marcel Vanthilt.

Een Belg. Zijn Engels is aardig, zijn Nederlands iets beter. In Nederland kennen we hem o.a. van de VPRO programma's: 'Big fun in the big town' en 'Lust for life'. Hij was presentator op SM-Brussel, reporter/interviewer voor de BRT en zanger bij 'Arbeid adelt'. Ook zong hij nog een tijdje in het country-punk quartet 'The Yeh-Yehs!'

Faiken Wexo.

Polen, China, Noord Korea, Turkijë, en de USSR, Maiken is er geweest. Op jonge leeftijd al reisde ze met haar vader de halve wereld rond. Om te studeren keerde ze terug naar haar geboorteland: Denemarken. Vervolgens ging ze naar Parijs om er als model te werken. Tussendoor was ze stylist voor fotografen in Denemarken. Zou er een taal zijn die ze niet spreekt?

I Want

Troi.

Een van de twee vrouwelijke V.'s. Studeerde toneel en dans in haar geboortestad Los Angeles. Troi zag bijna heel Europa voor ze zich in Parijs Settled. Ze was er model 'The Tia Maria Girl', en nam er zanglessen. Deze van oorsprong Amerikaanse vrouw spreekt vloeiend Frans, Duits en Engels. Haar hobby's zijn: Reizen en kinderen fotograferen.

Al Munteanu.

Geboren in West-Duitsland. Hij heeft gestudeerd aan de universiteit van Maryland in Munchen. Ervaring als D.j. deed hij op op 'high school', alwaar hij een radiocursus volgde. Zijn eerste openbare microfoon stond in Munchen, bij radio M-1. 5 dagen per week deed hij daar de 'On Air Show'. Bij dit programma hoorde het interviewen van 'rock personalities' en het produceren van jingles. Na dit radio avontuur produceerde hij 'Logo', een clipprogramma voor Music Box. Ook deed hij toen nog een uur radio op 'Radio Soundtrack Munchen'. In dit programma 'The Hotline' waren de laatste popschandalen te horen. Door dit programma kreeg hij ook de bijnaam 'The Hitman'. Ondanks zijn drukke werkzaamheden bij MTV-Europe, blijft hij 'The American Top 40 Show' presenteren op de 'Deutsche Rundfunk'. Al Munteanu spreekt vloeiend Engels en Duits.

Ray Cokes.

Het eiland Wight kent hij op zijn duimpje, hij werd er geboren. In Frankrijk, België, Zwitserland, West-Duitsland en Nederland kennen de meesten hem wel van 'Sky' en 'The Box'. Hij heeft twee jaar op een Belgische piraat ge-

draaid voordat hij het Franse clipprogramma 'Music In' ging presenteren. Voorts was hij dj. op 'Radio Cité', director van 'Rox Box' en freelance-journalist voor de Franse rock show 'Les Enfants Du Rock'. Zowel aan de Cote d'Azur als in Brighton, kan hij zich goed verstaanbaar maken.

Behalve de gewone programma's: Clips uit de hitparades verweven met gouwe ouwe, zullen er ook een aantal speciale shows zijn. Een greep uit het aanbod: Elke maandag presenteert Ray de XPO show. In dit programma zullen de nieuwste clips van commentaar voorzien worden. Er zullen zowel bekende als onbekende artiesten en bands aan bod komen. Als het maar nieuw is. Gast Dj's zullen elke Dinsdag een kans krijgen in het programma: 'the...show'. Dit programma is elke keer weer anders, de ene keer zal het gewoon bij interviews blijven terwijl het een andere keer uit kan lopen tot een complete chaos. In Amerika is dit een van de populairste programma's. Is Europa er klaar voor? Een top 20 show. Hoe kon het ook anders. Elke woensdag tussen 18.00 en 20.00 uur, zendt MTV-Europe de 20 populairste video's uit Amerika uit. Je blijft op de hoogte van wat er aan de an-

dere kant van de wereld gebeurt en de kans dat je een clip ziet die nog helemaal niet uit is in Europa is vrij groot.

Maiken mag één keer in de week een metal show presenteren. Behalve Heavy Metal zal er ook Hard Rock gedraaid worden. Een interview met een Metal gigant en popnieuws zullen niet ontbreken.

MTV Party Zone. Zo heet het programma waarin Disco, Soul, oude Funk en Rhytm & Blues, aandacht krijgt. Ze omschrijven het bij MTV het liefst als: 'The ultimate club in your own living room!' Hoe het ook moge uitpakken uw portier zal Marcel Vanthilt zijn.

Ook alternatieve beelden en klanken zullen te horen en te zien zijn op MTV. Elke Zaterdag van 1 tot 2 uur 's nachts klinkt New Age, Jazz en andere, niet onder een categorie in te delen, muziek door de huiskamer. Dat wil zeggen, als je tenminste New Visions aanzet.

Een gevarieerd aanbod zo lijkt het op het eerste gezicht. Hoe het zal aflopen en of het stand zal houden en zo ja hoelang?? Zal het de eerste misstap in Maxwell's loopbaan worden? Let's wait a while. We've only just begun. In Nederland zijn tot nu toe 350.000 aangeslotenen.

U herkent ze aan de vierkante ogen en vermoeide blik.

Precies zes jaar na de start van MTV-Amerika begon ook de Europese versie van dit station. Datum: 1 Augustus. Plaats: Roxy, Amsterdam.

Pop fans dansen, anderen zoeken verwoed naar oordopjes. De dire Straits openen de uitzending met 'Money for nothing'. " Playing the guitar on the MTV". Het lijkt of ze het deze keer iets enthousiaster zingen. In hoog tempo volgen de clips elkaar op: Prince, Madonna, The Pet Shop Boys, Curiosity Killed The Cat en Whitney Houston die ons toezingt "oooh I wanna dance with somebody". Om twaalf uur precies kan de kijker de eerste com-

mercial bewonderen. Het gaat over spijkerbroeken. Een soldaat stapt op de bus en geeft zijn vriendin als afscheidscadeau een Levi broek, Terwijl Percy Sledge 'When a man loves a woman zingt'. Het is moeilijk te onderscheiden wat nu clips en wat commercials zijn. Misschien is dat ook wel de bedoeling. Een soort

hersenspoelen. Rond half één is het tijd voor de première uitzending van het nieuws. Steve Blame heet de nieuwslezer. Eerst verteld hij een tijdje wat over zichzelf. Aan het eind van de uitzending weten we alles van Pink Floyd en Beastie Boys Badges. Van de beloofde video-primeurs en gouwe ouwe zien we nog weinig. Wel is daar weer Whitney Houston.... nee Whitney, nu niet. Zelfs voor een geofende kijker wordt het moeilijk de ogen open te houden. De clips gaan maar door, was het nu dag of nacht? op een zeker moment ga je tolleren... met 45 toeren per minuut.

Zeezend nieuws in het kort

* Rob Olthof heeft weer eens wat nieuws. Hij is droomverklaarder geworden in het tapeservice programma van Ron West, "Droomlijn". Meduim Olthof legt per telefoon dromen uit. De verklaringen zitten op een tasje dat meestal op zijn buik hangt, op alfabetische volgorde.

* Walter Simons ziet het niet zwart meer in. Als alles goed gaat start hij binnekort zijn eigen platenzaak. Je hebt gelijk Walter. Je kan ze beter verkopen dan draaien. Met het laatste, zo blijkt steeds weer, krijg je geen brood op de plank.

* Wanneer Engelse landpiraten opgepakt worden, moeten voortaan platen en tapes blijven liggen. Jammer voor de DTI, maar tegen een beslissing van 'The House Of Lords' kunnen zelfs zij niet in.

* EAP raakte kortgeleden in financiële problemen. Niet zo verwonderlijk met zo'n geldzuiger op de Noordzee. Toen iemand het een en ander bij de firma bestelde, kreeg hij dit alsmaar niet geleverd. Het gevolg was dat de man justitie inschakelde. Omdat er geen cash aanwezig was om terug te betalen, nam de politie een aantal goederen mee die ongeveer de waarde van de bestelling vertegenwoordigden. Zit er nu iemand in Engeland opgescheept met tientallen tapes met laser jingles.

* De Britse autoriteiten hebben in de berekening van hun territoriale wateren steeds een fout gemaakt. Ze telden een aantal zandbanken, die maar een paar keer per jaar droogvallen, mee. Dat mag dus niet... De zandbanken moeten iedere dag droog komen te liggen. Helaas hebben ze met deze truuk een paar radioforts het zwijgen op kunnen leggen in de jaren zestig.

* Robbie Day produceert tegenwoordig belegde sandwiches, verpakt ze, en verkoopt die handel langs de weg. "Thats a way to get some bread."

* BBC Radio One zocht een 'Head Of Music', een HOM dus. Tony Blackburn dacht: "Precies iets voor mij". Ook omdat hij al jaren bij de BBC werkt dacht hij een goede kans te maken. In een brief werd hem verteld dat hij niet aan de eisen voldeed. Het ergste vond Tony dat de brief begon met: "Dear Mr. Blackburn", en niet met: "Dear Tony".

* Over de TSA is het laatste woord nog niet gezegd. De Fransen gaan over hun nek, wanneer de nieuwe 12-mijlszone op de Channel Islands wordt losgelaten. Dat zou inhouden dat de Engelse grens ergens diep in Frankrijk ophoudt. De Engelsen en Fransen hebben het wat dat betreft toch al nooit zo met elkaar kunnen vinden.

Het vakblad
voor de
radiomaker

When a woman
loves a record
she loves the
Sound of the
Fifties

Rock 'n Roll
Rhythm & Blues
Soul
Jazz
Sixties
Country & Western
Oldies + Re-issues
Prinsengracht 669
(nabij de Leidsestraat)
Amsterdam (020) 23 97 45
open van 10.00 tot 18.00 uur.

Vijf zendschepen en hun onzekere toekomst

Radio Newyork International imiteerde Paradijs

Wie zich wel eens heeft verdiept in de Amerikaanse radio-wereld, zal zeker hebben gehoord van stations die grotendeels door computers gestuurd worden. Deze apparaten bepalen door 'telemarketing', telefonisch onderzoek bij de doelgroep, het format. Ook zorgt de computer ervoor dat de platen en carts gedraaid worden. De Dj's krijgen vóór hun 'show' een computerlijst overhandigd, waarop de volgorde, de lengte en meer van dat soort informatie over de platen, vermeld staat. De luistercijfers zijn heilig, de computer houdt ze veilig. Dat is de leuze van de 'bazen' van de meeste radiostations. Wat de Dj rest is het fantasieloos oplezen van titels. Hiertegen beginnen zich echter steeds meer programmamakers te verzetten. Twee van hen, Ran-

di Steele en Alan Weiner, namen het niet langer. Zij smeedden plannen om verandering in deze situatie te brengen.

FCC pesten

Randi en Alan zouden de FCC, het Amerikaanse overheidsorgaan dat de omroep controleert, wel eens een lesje leren. Met name Alan koesterde nogal wat haat jegens de FCC. Kort geleden nog was hij eigenaar van twee radiostations. De FCC had zijn vergunningen ingetrokken omdat hij piraatje aan het spelen was op frequenties die alleen voor het doorstralen van programma's bedoeld waren. Eén van die frequenties is de 1620 Khz, die op bijna alle radio's gewoon te ontvangen is. Alan kweekte dus een zekere luister-

schare. In het verleden was Alan er met een waarschuwing afgekomen. Deze keer echter verloor hij zijn papieren. Reden voor Alan om zijn vriendje Randi te bellen met het plan om, net zoals die gekke Europeanen, een zeezender te beginnen. Alan verkocht zijn stations met uitzondering van de 'hardware'. Die zou hij later hard nodig hebben voor de zeezender. Randi liet zich voorlichten door oudgedienden van Caroline. Dat dit niet de beste leerschool is al meer gebleken, maar wisten zij veel.... Dit alles speelde zich af in het begin van 1986.

Japans

Nadat de heren een eigen schip gekocht hadden, begon het geheel wat meer vorm te krijgen.

Stichting Media Communicatie

tel: 020-621141 (na 18.00 uur) - Postgiro 4065700 - Bank: 634495216

Nieuwe zeezenderdag: op 19 dec. a.s. organiseert SMC een nieuwe zeezenderdag en wel aan de Speerstraat te Amsterdam. Dit keer een zeer speciale, dus komt allen. Verloot wordt o.a. de eindbuis van de zeezender Paradijs. De eigenaar komt de winnaar persoonlijk de prijs overhandigen. We vertonen nieuwe films op groot scherm, zoals o.a. de film Radio Paradijs.

H.H. Eigenaren van radiostations: betaalt u nog steeds een vermogen om jingles en commercials te laten maken? SMC heeft voor u het ei van Columbus! Wij bieden u aan:

- **Top Less prod. no. 1:** Ruim 100 Amerikaanse music neds van ongeveer 30 seconden waarop u zelf uw jingles kunt inzingen.
 - Cassette** f 27,50
 - Tape** f 35,00
- **Top Less prod. no. 2:** Ruim 100 Amerikaanse music beds voor het zelf inspreken of zingen van commercials.
 - Cassette** f 27,50
 - Tape** f 35,00
- CASSETTES:**
 - Amerikaanse jingles uit de jaren 80,** met o.a. Kiss FM, Z 100 en WABC f 16,00
 - Promocassette,** geschikt voor degenen die op een goedkope manier aan goede Nederlandstalige jingles willen komen f 16,00
 - Mi Amigo jingles** met o.a. Steve England f 18,50
 - Commercials Mi Amigo en Caroline** f 18,50
 - Nieuw: SMC Audio Mag. deel 15 Back to the sixties,** met studioopnames van de Engelse zeezenders uit de jaren zestig. Samenstelling: H. Knot f 16,00
 - SMC Audio Mag. 16 mei/juni 87.** O.a. Chinese voorbehoedsmiddelen. Ad Robberts als vakbondsman, Boordmijmeringen, Ad zijn laatste zondag aan boord, jingles Voice Of Peace en jingles Laser Hot hits op studiokwaliteit. Toch maar f 11,00
 - Samenstelling P. Treffers en H. Knot. Voice over: H. Knot.
 - Najaarsaanbieding:** Reeds eerder verschenen Audio Magazines: 4 voor f 22,50
 - Nieuw: De laatste dagen van het zendschip Mi Amigo,** met o.a. op studiokwaliteit de jingles en commercials, met vele bekende stemmen zoals o.a. Erik de Zwart f 18,50
 - Aanbieding: SMC Audio Mag. deel 13:**
 - Het einde van Laser? f 8,50
- BOEKEN:**
 - Opnieuw verschenen: De Historie van Radio Noordzee** van Hans Knot, meesterlijk geschreven f 22,50
 - Het Radio London boek,** opnieuw van Hans Knot. Boeiend beschrijft hij de meest onvergetelijke zeezender f 25,00
 - Radio Caroline fotoboek,** prachtige foto's f 15,00
 - Het lokale radioboek,** van A.J. Beirens. In 299 pagina's leert A.J. je het radiovak. Voor de prijs hoeft u het niet te laten, slechts f 20,00
- LP's:**
 - "10 years of offshore radio",** import dubbel LP over de legendarische zeezenders uit de zestiger jaren f 41,00
 - London, City, 390, Scotland, etc. etc.** Tevens: Radio Noordzeejingles, Caroline en London jingles. Incl. bomaanslag Mebo 2. Nog beperkt leverbaar: **Radio Monique Album** f 16,00
 - Nieuw: I spy for the DTJ.** Single gemaakt door de laser D.j's f 8,50
 - Haast u beperkt leverbaar.
 - Nieuw: Radio Caroline/ Monique T-Shirt.**
 - Maten L. en XL f 20,00
 - Nieuw: Caroline luchtfoto's poster** f 15,00
 - De mooiste poster ooit gemaakt.
 - Speciale aanbieding: Afscheid van Radio Paradijs.** De eigenaar leidt SMC rond op het schip. Leverbaar in Beta en VHS. f 35,00

In de maand oktober en november krijgt iedere besteller een certificaat, waarmee de eindbuis van Paradijs gewonnen kan worden.

Bootreis: Ross Revenge en Communicator. We maken nog een reis dit jaar. Prijs f 180,--
Voor inlichtingen. 020-621141, na zes uur.

De naam van het schip, een in Japan gebouwde trawler, was 'Fair'. Eigenlijk best een leuke naam voor een project van twee van die oproerkraaiers. Helaas werd het schip al snel omgedoopt tot 'Sarah', de naam van een vriendin. De twintig aanhangers van het project schraapten 175.000 dollar bijeen en in mei '86 kon de verbouwing beginnen. Met de niet al te moderne apparatuur van Alan, enige op de kop getikte generatoren en een mast van nog geen 25 meter, ontstond een heus radioschip. In juli al was het project 'ready to go'. Het schip werd, wellicht op advies van Caroline, geregistreerd in Honduras. Met zenders afgesteld op: 1620 Khz-AM, 103 Mhz-FM, 6240, Khz-SW en 190 Khz-LW, verliet de 'Sarah' de haven van Boston.

Rock and Roll

Op 23 Juli liet men 's ochtends het anker zakken. Het schip lag toen zo'n 4,5 mijl uit de kust van Long Island/New York. Om zes uur 's avonds ging, op 4 frequenties tegelijk, Radio Newyork International de ether in. Met een levendige maar nog wat amateuristische stijl bleef RNI zes uur in de lucht. Ook de dag erop werd er op dezelfde tijd getest. Op zaterdag 25 juli echter was RNI niet in de lucht. Die middag was de kustwacht aan boord geweest en had hen duidelijk gemaakt dat ze zonder FCC-vergunning uitzonden en dus strafbaar waren. Ferm verklaarden de heren dat ze niet onder de Amerikaanse wetgeving vielen, omdat ze zich op een Honduraans schip in internationale wateren bevonden. De volgende zondag was RNI weer in de lucht: "America's first and only offshore station". Klein foutje natuurlijk. In 1973 was het

de godsdienstmaniak Carl McIntire die vanaf een tot zendschip verbouwde sleper, landgenoten probeerde te bekeren. Zonder veel succes echter. Op maandag 27 Juli j.l. volgde opnieuw een programma van zes uur. Dj Ivan Jeffreys vroeg de luisteraars in deze uitzending hem wat eten en een scheerapparaat te brengen. Na de close down om 12 uur 's nachts gingen Alan, Randy, Ivan en een journalist, die aan boord een reportage maakte, naar bed. Om 5.35 uur de volgende morgen echter werd er een abrupt einde gemaakt aan hun nachtrust. Er lag een bootje van de kustwacht langszij. Alle aanwezigen werden gearresteerd en de zender werd onklaar gemaakt. Aanvankelijk wilde men de Sarah meenemen, maar omdat het schip goed verankerd was, lukte dit niet. De 'pirates' kregen te horen dat zij op 27 Augustus voor de rechter moesten verschijnen. In de tussentijd werd het hen verboden uit te zenden.

Terug

Nadat de ploeg weer was vrijgelaten verklaarde Randi dat hij zou zoeken naar een weg om snel weer in de lucht te komen met de RNI. Opvallend is de rol van Honduras. Volgens de Amerikaanse autoriteiten heeft Honduras toestemming verleend aan boord van de Sarah te gaan. Hier blijkt weer uit dat een registratie in Honduras zo mogelijk nog slechter is dan een registratie in Panama. Het resultaat van deze hele affaire is echter wel dat er weer eens nagedacht wordt over het Amerikaanse radiosysteem. Bij de directie van het 'middle of the road' station WNYG in New York maakte het RNI avontuur zelfs zoveel indruk, dat zij Randi en Alan uitnodigden voor een babbel.

Een dag legaal

WNYG stelde het duo een hele dag zendtijd ter beschikking om de RNI programma's legaal via de FM uit te zenden. Op 5 Augustus was het zo ver. De direc-

Foto: Tom de Munck

teur van het station was zeer enthousiast. Hij gaf te kennen dat hij eventueel zijn computergestuurde 'middle of the road' format zou verlaten, en over zou schakelen op ouderwetse live radio. De Dj's zouden dan weer personalities worden, en geen onderdeel zijn van een computersysteem. Na de uitzending verklaarde Randi dat hij zijn schip weer in de ether zou brengen. RNI will be back.

Raadsel

Het grote raadsel zijn wel de zenders. Al jaren maken zender-technici mij duidelijk dat het zeer moeilijk is om vanaf een schip op diverse golflengten uit te zenden. Hoe RNI er in is geslaagd AM, SW, FM en LW te combineren blijft een raadsel. Bovendien, wat is de zin van LW. In de USA wordt namelijk totaal geen gebruik gemaakt van die band. Maar allah. Of die vier zenders ongestoord ten opzichte van el-

kaar gewerkt hebben is nog maar de vraag. Hoe moeten we ons trouwens die vier antennes op dat mastje van 25 meter voorstellen. Wellicht zou het anders gelopen zijn als de heren geen advies ingewonnen zouden hebben bij de Caroline adviseurs.

Caroline

Daar ligt de Ross dan, precies in een van de meest bevaren gedeelten van de Noordzee. Ferries varen af en aan en het andere scheepvaart verkeer is ook niet echt rustig te noemen. Direkt na de verankering verklaarde Peter Philips dat 'Chicago' die plek had uitgekozen, omdat deze de beste zou zijn om Londen met FM te bereiken. Volgens Peter zou er dan ook snel met FM getest gaan worden. Wij wachten reeds twee maanden.... Waar Chicago wel aan gesleuteld had was het 963 signaal. Het spettert duidelijk minder. Na het FM verhaal riep men bij Caroline dat er waar-

schijnlijk toch eerst op Kortegolf getest zou gaan worden. Dit lijkt realistischer dan FM, aangezien de inkomsten tegenwoordig voornamelijk uit de zakken van predikers komen. Deze willen graag uitzenden op de Kortegolf omdat ze dan ook Rusland bereiken. Genoeg zielen te winnen daar.... Ook de kortegolf uitzendingen zijn echter nog niet begonnen. Wat wel begon was het gekanker aan boord over de slechte ligplaats. Er was geen enkele bescherming van zandbanken waardoor de Ross al bij het eerste

zuchtje wind aan het spelevaren dreigde te gaan. Niet alleen aan boord was men ongelukkig met de nieuwe plek. De Engelse autoriteiten hadden hier ook zwaar de pee over in. Ronan en Chicago vonden de plek aanvankelijk wel goed, en begrepen het gezeur niet zo. Later zouden ze het maar al te goed begrijpen. Ronan had met Chicago beslist dat de Ross vanuit het 'Knock Deep' verslept moest worden naar

The image shows a large, modular broadcast console with a white top and a dark base. The top panel is open, revealing a complex array of knobs, sliders, and switches. The console is set against a background of large, stylized letters 'S B M' with 'Stereo' above the 'S', 'Broadcast' above the 'B', and 'Mixer' above the 'M'. The console itself has 'EELA AUDIO SBM' printed on its top surface.

EELA AUDIO SBM:
a complete, fully modular
on air radiodesk with flexible layout
and all necessary functions and
facilities.
Extreme reliable by intensive use of
solid-state switching and VCA faders.

eela audio

Hondsruglaan 83a, 5628 DB Eindhoven Holland, Tel: 040 -424455, Telex: 59281 BOLLE NL.

GESPECIALISEERD IN NIEUWE IMPORT UIT: ☆ U.S.A.
 ☆ ENGELAND ☆ CANADA ☆ ITALIE ☆ DUITSLAND
 TEVENS OOK EEN GROTE COLLECTIE DISCO-CLASSICS

DISCO CLASSICS

12"

ABBA - LAY ALL YOUR LOVE ON ME
 DIANA ROSS - SWEPT AWAY
 IRT - WATCH THE CLOSING DOORS
 JESSE GREEN - NICE AND SLOW
 DONNA SUMMER - I FEEL LOVE
 VANITY SIX - NASTY GIRLS
 CAROL JIANI - HIT 'N RUN LOVER
 GLORIA GAYNOR - I AM WHAT I AM
 SPARQUE - LET'S GO DANCING
 ONE WAY - DON'T THINK ABOUT IT
 PHYLIS NELSON - I LIKE YOU
 MIAMI SOUND MACHINE - DR. BEAT
 BARBARA MASON - ANOTHER MAN
 MY MINE - HYPNOTIC TANGO (REMIX)
 COLONEL ABRAMS - TRAPPED
 STEVE ARRINGTON - FEEL SO REAL
 D TRAIN - YOU'RE THE ONE FOR ME
 HARRY THUMAN - UNDERWATER
 PATRICK CONLEY - MENERGY
 SCRITTI POLITTI - ABSOLUTE
 MILLIE SCOTT - AUTOMATIC
 BARBARA ROY - IF YOU WANT ME
 TERRI WELLS - I'LL BE AROUND
 SHANNON - LET TEE MUSIC PLAY

12"

OLIVER CHEATHAM - GET DOWN SATERDAY NIGHT
 JOHN DAVIS & THE MONSTER ORCHESTRA - AIN'T THAT ENOUGH FOR YOU
 LAID BACK - SUNSHINE REGGAE B/W WHITE HORSE
 LOOSE ENDS - HANGIN' ON A STRING
 FREDDIE JAMES - GET UP AND BOOGIE
 PAUL HARDCASTLE - RAINFORREST
 PAUL HARDCASTLE - EAT YOUR HEART OUT
 GWEN GUTHRIE - AIN'T NOTHING GOING ON BUT THE RENT
 GONZALEZ - HAVEN'T STOPPED DANCIN' YET
 PHIL FEARON - AIN'T NOTHING BUT A HOUSE PARTY
 CHEMISE - SHE CAN'T LOVE YOU
 SUGARHILL GANG - RAPPER'S DELIGHT (15 MIN.)
 SHARON BROWN - I SPECIALIZE IN LOVE
 JOE TEX - AIN'T GONNA BUMP NO MORE
 VILLAGE PEOPLE - YMCA B/W MACHO MAN
 CHIC - DANCE, DANCE, DANCE (YOWSAH)
 BILLY OCEAN - LOVE REALLY HURTS WITHOUT YOU
 THIRD WORLD - NOW THAT WE'VE FOUND LOVE
 HAZEL DEAN - SEARCHIN'
 EARTH WIND & FIRE - LET'S GROOVE
 MIQUEL BROWN - SO MANY MEN? SO LITTLE TIME
 MICHAEL ZAGER BAND - LET'S ALL CHANT
 JOCELYN BROWN - SOMEBODY ELSE'S GUY
 GRANDMASTER MELLE MEL - WHITE LINES

12"

BROTHERS JOHNSON - STOMP
 HASHIM - AL NAAFIYSH
 PAUL HARDCASTLE - 19
 FUN FUN - COLOR MY LOVE
 FUN FUN - HAPPY STATION
 EVELYN THOMAS - HIGH ENERGY
 STONE - TIME
 RUFUS - AIN'T NOBODY
 ROCHELLE - MY MAGIC MAN
 QUANDO QUANGO - LOVE TEMPO
 XENA - ON THE UPSIDE
 LIME - YOUR LOVE
 LIFE - ALL PLAYED OUT
 AZOTO - SAN SALVADOR
 CRUSADERS - STREETLIFE
 LL COOL J - ROCK THE BELLS
 MARY JANE GIRLS - IN MY HOUSE
 GARY BIRD - THE CROWN
 LOVERDE - DIE HARD LOVER
 BAR KAYS - SEX O MATIC
 KOOL & THE GANG - FRESH
 THIRD WORLD - TRY JAH LOVE
 JIMMY CLIFF - REGGAE NIGHTS
 CHIC - GOOD TIMES
 CHIC - LE FREAK
 CHIC - HANGIN'

KARELTJE MARIAPLAATS 5 UTRECHT TEL : 030 315583
 TEVENS VERZENDING ONDER REMBOURS. BIJ BESTELLING GRATIS KATALOGUS.
 GROOTHANDEL

een plek tussen de 'Gallop Bank' en de 'North Falls Bank'. De opdracht voor die operatie werd aan een speciaal kraanschip gegeven. Dit schip zou niet alleen voor de sleep, maar ook voor de verankering kunnen zorgen. Door schade en schande wijs geworden, lieten de mensen van het kraanschip zich vooraf betalen, 14000 pond dus... Maar wat gebeurde: De heren van het kraanschip vergisten zich in de lokatie (volgens Caroline) en verankerden het schip waar het nu ligt. Volgens de kraanbootjongens was het echter de schuld van Caroline, die een verkeerde lokatie op zouden hebben gegeven. Wie o wie komt er met 14000 Pond op de proppen. De najaarsstomen zijn reeds in aantocht.

Lijst

Al meer dan een jaar geleden werd er een lijst opgesteld met punten die niet deugden. Dj's die na hun vakantie weer aan boord kwamen moesten tot hun grote schrik merken dat de lijst alleen nog maar langer was geworden. Het geldgebrek begint steeds meer zichtbaar te worden." Heb je niets positiefs te melden Wendale?". Helaas ik niet. Het is triest maar waar. Hoewel er is een klein lichtpuntje.

Jingles

Caoline heeft nieuwe jingles. Reden tot feestvieren? Nee, niet echt. Het gaat slechts om een zestal korte kreten. Of er meer zal komen? We kunnen niet in de portemonnaie van Caroline kijken. Aanvankelijk had Ronan de

jingles gratis willen hebben." Ze zijn toch voor Caroline", had hij geroepen, alsof het een liefdadige instelling is. Soms lijkt het er inderdaad op.

Laser wellicht terug. Maar vraag niet hoe....

Het zou mij niet verbazen wanneer Laser niet terug zou keren vanaf de Communicator. Zolang het zendschip in Handen is van radiofreaks als Anderson en Bolland, zal hemel en aarde worden bewogen om het station weer terug te bengen. Op zich een vreemde gedachte, want zij weten dondersgoed dat er met deze Noordzeebusiness geen vette winsten meer te maken zijn. Zij doen dus meer mee omdat ze het leuk vinden. Of dit inderdaad zo is mag blijken uit het volgende. De offshore radio geschiede-

nis heeft ons geleerd dat stations die door freaks werden gerund geen kwaliteit leverden, (uitzondering hierop was Atlantis) geen lang leven hadden en geen programma's brachten waar de luisteraar op zat te wachten. Een offshore project moet eerst een goede commerciële basis hebben, anders blijft het gerommel in de marge. Adverteren op zeezenders is te vergelijken met adverteren op wc papier. Het image van de drijvende radiostations is naar mijn mening voorgoed naar de knoppen geholpen door het gestuntel van de laatste zes jaar. Wake up the dream is over. (Een goed nummer maar helaas geen hit.) Er zijn bijna geen figuren meer te vinden met meer geld dan hersens, die miljoenen in zeezenderprojecten willen steken. Philip Smyth was de laatste toen hij Laser 730 en 558 financierde. En wat doe je als de normale zakenwereld niet meer wil participeren. Je boort bronnen aan waar een luchtje aan zit, of, zoals nu het geval is, bronnen die stinken. Zelfs bij windkracht vier tot zes.

Ryan back in business

Al in de maand mei werd duidelijk dat Laser niet meer zou kunnen terugkeren wanneer getracht zou worden dit op een normale manier te doen. Alle medewerkers en bevoorraders hadden aanzienlijke schulden uitstaan bij Laser. Toch kwamen er berichten dat Amerikaanse financiers belangstelling hadden voor het schip. Er werd gezegd dat er spoedig aan zou worden gewerkt. Het station zou binnen twee maanden weer in de lucht moeten zijn. Toen echter bleek dat Paul A. Rusling zich weer met het project ging bemoeien en met name toen duidelijk werd dat hij trachte James Ryan voor de zaak te interesseren, stond alweer vast dat een nieuwe mislukking 'deskundig' voorbereid werd.

Satelliet

Intussen scheen kapitein Bob zich op de Communicator zoda-

nig te vervelen, dat hij vrienden aan wal belde via de inmiddels herstelde satellietverbinding. Hij vertelde dat zij door de nieuwe Amerikaanse eigenaren betaald werden. Voorlopig lagen zij voor de kust van Duinkerken te wachten op de dingen die komen zouden. Rond die tijd werd ook vanuit Nederland nog een poging ondernomen iets met het schip te doen. Niemand minder dan Paul van Delft, bekend van het Rotterdamse Atlantis-avontuur, had via antwoordapparaten en Roy Anderson zelf een afspraak gemaakt in Londen. Hij wilde weten of er eventueel zendtijd te huur was. Één dag voor zijn vertrek naar Engeland werd Paul wijs. Hij belde nogmaals naar Anderson. Op het antwoordapparaat plaatste hij de boodschap dat hij alleen zou komen als Ray hem daadwerkelijk de scheepspapieren kon laten zien. Paul wenste hierover terug gebeld te worden. Volgens mij zit hij nog te wachten. Anderson belde niet terug. De scheepspapieren waren n.l. in handen van Freaky Freddie. Hij had n.l. de Communicator geïkapt en als gijzelaar voor de Franse kust gedeponneerd. Zijn eis: Het geld voor het tenderwerk van de afgelopen maanden. Zoals jullie weten uit de laatste 'tussen wal en schip', toog Freddie naar de States. Hij keerde terug met 24.000 groene flappen. De scheepspapieren had hij, zonder het te weten, aan meesteroplichter James G. Ryan gegeven. Hoewel hem nog steeds een rechtzaak boven het hoofd hangt i.v.m. oprichting van de oorspronkelijke Carolinefinanciers stortte hij zich gewillig in een nieuw zeezenderavontuur. Ryan had zijn vestiging in Philadelphia verwisseld voor een in Florida. Vanuit zijn nieuwe lokatie in Daytona Beach probeert hij nu, net zoals in '82, een netwerk op te zetten van zeven zendschepen. Deze zouden verspreid moeten zijn over de hele wereld. Bijbehorende slogan: World wide radio. Ryan maakt graag iedereen wijs dat hij met grote leningen bezig is. Eind van het liedje is echter altijd dat er niets uitkomt. We zullen zien wat het deze keer

wordt. Dat er financiers geweest zijn is duidelijk. Steeds meer mensen uit het oude Laser gebeuren verklaarden betaald te zijn. Ook Bolland kreeg daar lucht van en vloog naar Ryan's nieuwe stek: Daytona Beach in Florida. Terug naar Freaky Freddie. Hij kreeg zijn geld in ruil voor de scheepspapieren. Kennelijk was er verder de voorwaarde dat Fredy het schip terug naar de Engelse kust moest brengen. Half Juni kwamen de programmatische wensen weer boven tafel. De nieuwe Amerikaanse eigenaren wilden syndicated programma's. Als format werden 'middle of the road' en 'country' genoemd. Een ding echter staat als een paal boven water: Mocht Ryan Laser in zijn macht krijgen, dan zal er ruimschoots geadverteerd worden met bedenkelijke zaken als aandelen en landverkoop in Amerika.

Er wordt gewerkt

Steeds weer werd beweerd dat er aan de Communicator werd gewerkt. Bezoekers van het schip echter konden kortgeleden nog constateren dat er niets gebeurd was. Ook zou FM materiaal onderweg zijn. Er zou ook een diplexer aan boord zijn voor een tweede station. De laatste vrijdag van Juni moest Ryan zeggen of hij wel of niet voor de financiering van Laser zou zorgdragen. Op die bewuste dag liet Ryan niets van zich horen, dit alles tegen de afspraak met Bolland, Anderson en Rusling in. Nog steeds lag de Communicator doelloos ergens in het midden van het kanaal. De Franse Marine werd zo langzamerhand nieuwsgierig daar? Toen ze langzamerhand kwamen wist Bob hen handig af te schudden door te zeggen dat ze daar lagen te wachten op orders van de nieuwe eigenaren. Aan land stak inmiddels het gerucht de kop op dat Ryan, Bolland en Anderson van Paul Rusling af wilden. Dat zou de zoveelste keer zijn dat Rusling uit een project werd geknikkerd. In de derde week van Juli was Rusling weer terug in de States. Hij noemde iedereen een *idiot*. Inclusief Bolland, Ryan en Ander-

son. Hij wist alles beter. Waarschijnlijk neemt hij weer wraak op zijn ex-werkgevers door een boekje open te doen in zijn laatste, nog te verschijnen werkje: "A Laser hit can burn". Opvallend is dat Rusling, voor insiders Young Paul, in het rond aan het speuren was naar Ryans achtergrond. Een beetje laat eigenlijk, dat wel... Verder tracht Young Paul iedereen wijs te maken dat hij als 'worldwide consultant' aan een project werkt in Florida. Het schip dat daar verbouwd wordt zou volgens hem niet voor Europa zijn.

Nieuw slachtoffer

Welke rijke 'yank' zou Ryan nu weer als geldmakelaar tonnen uit de zak praten. Hoewel de naam van Eddie Strongberg in dit verband al diverse keren is genoemd, is nog niet duidelijk of hij de nieuwe partner danwel het nieuwe 'victim' is van dear James. Één ding staat als een paal boven water: Ryan's nieuwe zeezender avonturen worden nauwlettend in de gaten gehouden door de FBI in opdracht van de justitie in Philadelphia. Het echte werk aan het schip wordt echter overgelaten aan Ray en Bolland. Er zijn plannen om 450 ton zand en grind als ballast te storten. Voorop het schip moet een mast worden gezet van ca. 40 meter. Ook de zenders van 25 Kw elk moeten worden klaargemaakt voor twee aparte stations. Het ene is wellicht Laser; het andere zou Monique kunnen zijn. Het enige dat daadwerkelijk is uitgevoerd is het verlengen van de ankerketting. Als technicus heeft men Robin Banks gevraagd. Hij is aan boord geweest om de zaak te bekijken. Ook word gezegd dat Ryan en Strongberg het schip hebben bezocht. Als dat zo is, deed Ryan dit in ieder geval illegaal. I.v.m. zijn rechtszaak in het najaar moet hij iedere buitenlandse trip van tevoren melden bij justitie. Walte Batty van justitie wist echter zeker dat Ryan een dergelijke aanvraag niet in heeft gediend. In het weekend van 8 en 9 Augustus waren Ryan, Anderson en Bolland weer bijeen. Deze bijeenkomst had het volgende

**NIET VAN DEZE WERELD!!
EIGENLIJK TE WAANZINNIG!!
en vooral KOM-KOMMERCIEEL!!**

DEMO '87
cassette

- * met nieuwe voorbeelden van gezongen en gesproken reclamespots.
- * fragmenten uit recente jinglepakketten
- * Voorbeelden van TREND-JINGLES zoals samplers, trickers en Grazy jingles
- * ook voorbeelden van SHOUTS, JOCKSINGS, whispers, voice-overs, promospots, fillers, inserts etc.

en als extra kado:

**30 GRATIS PROGRAMMA
EFFECTEN**

Bestel nu de democassette 1987 van:

ZIAJA & DORST
van idee tot eindproduct

HOE BESTEL IK EEN DEMOCASSETTE???????????

- * met 30 GRATIS programma-effecten
 - * in dolby/stereo superchroomdioxide
 - * recente voorbeelden van spots en jingles
- STORT f 15,- OP POSTGIRO NR. 5567950 OF
STUUR f 15,- NAAR:

**ZIAJA & DORST, MIQUELSTRAAT 124^B
2522 KV DEN HAAG, TEL.: 070-999225**

Vertegenwoordiging in België: Intro music 011 - 254883

HA HA, LAAT ZE MARKLETSEN!

LB RUSH IS GEK

**GOEIE JINGLES
DUUR ?
KOM NOU !**

Stuur de bon terug voor
de NIEUWE 1987 zomer-demo
of bel : 05229-2218

JA, IK WIL DE NIEUWE DEMOTAPE
MET PRIJS-INFORMATIE.

NAAM
ADRES
POSTCODE
PLAATS

IK STUUR 10 GULDEN MEE.

LB RUSH

SCHEERWEIDE 19
7948 NX NIJEVEEN

Gratis van B & M Producties

Dat we jingles en commercials maken, dat wist je.
Maar hoe we dat doen, tegen welke prijzen, en wat
wij voor jou kunnen doen, dat weet je misschien
nog niet. Bel

020 - 65.85.51

en we houden je gratis en geheel vrijblijvend elke
twee maanden op de hoogte door middel van onze
Nieuwsbrief. Bel snel, dan lees je hoe we
klinken !

B & M Producties

Nieuwsbrief

opgeleverd: Er zouden twee stations vanaf het schip gaan uitzenden en Half September zou alles klaar moeten zijn.

Monique bloot in telegraaf

Onder de kop: "Monique: luis in pels van Hilversum", werd op 25 Juli een bijna paginavullend artikel gebracht. Op zich stond er geen woord nieuws in en het nieuws dat er in stond was niet bepaald 'hot'. Maar ja uit alles blijkt dat het einde van Monique eindelijk in zicht komt. Als we een stuk uit het interview met Ad Roberts gebruiken en een paar woorden veranderen, dan is dat 100% op Monique te projecteren.

zet. Door nu alle tape-service deejays te ontslaan, hoopte men weer een beetje bij kas te komen. Ook werd getracht de oude reclamecontracten van Paradijs (zes jaar oud) weer nieuw leven in te blazen. Op een gegeven moment liep de zaak zo uit de hand dat Bolland bij O'Rahilly in Londen ontboden werd voor tekst en uitleg. Laten we afwachten wat dat nu weer op zal leveren.

Radio Gerda

Al met al duidelijke aanwijzingen dat het Monique in scheiding ligt met Caroline. Maar wat staat ons dan te wachten. Radio Gerda? Een ding is zeker: Lang duurt het niet meer. De reclameinkom-

quentie blazen met 600 Kw.

Wie neemt de Nannell

Vlak voor het bericht dat Bolland wellicht weer met de Nannell aan de slag zou gaan, berichtte een tipgever dat het plan bestond om de Nannell met een sixties station voor de ierse kust te leggen. Opnieuw echter trok een financier zich terug. Op 1 Oktober gaat de 'Terretorial Sea Act' in werking. Dat betekent dat er geen meter internationaal water in het kanaal overblijft. Het schip valt dan ten prooi aan de Franse of Engelse autoriteiten.

Magda Maria wellicht naar Martinique

Aanvankelijk leek het erop dat het schip voor de zuidfranse kust zou worden ingezet. Nu is er een plan het schip als relay te gebruiken voor bestaande stations op Martinique. Op deze manier is het mogelijk om de beperkingen ter plaatse betreffende het toegestane vermogen te omzeilen. Ook Bolland en de tv piraat Horizon toonden belangstelling.

John Wendale

Ontevreden

Steeds meer Dj's worden ontevreden de laatste tijd. Het is inmiddels zo erg dat er zelfs in de programma's aandacht aan wordt besteed. Op vrijdag 31 Juli dreigde de zaak zo penibel te worden dat er dreigend code-nummers door werden gegeven. Als er niets zou veranderen zou op zondag de zender uit worden ge-

sten zakken met de dag. Ook al zou Monique overstappen op de Communicator, dan nog is de club kansloos. Kennelijk is Bolland's laatste optie de Nannell. De eigenaren schijnen nu zo wanhopig te worden dat ze elk bod accepteren. Waarschijnlijk ook dat van Monique. Het ziet er naar uit dat de 963 Überhaupt onbruikbaar wordt. Over een maand gaat Finland op deze fre-

**gehandicapten
kunnen vaak
méér
dan velen
denken**

**VRAAG
INLICHTINGEN**

**AVO-
NEDERLAND**

Postbus 850
3800 AW Amersfoort
Tel. 033-63 52 14

HIS MASTER'S EARS

Meesterstukjes van geluidsweergave – dat zijn de Sennheiser hoofdtelefoons. Veertien verschillende typen – en stuk voor stuk met de befaamde Sennheiser karakteristieken. Van lichtgewicht tot oormsluitend, elke Sennheiser hoofdtelefoon is een staaltje van moderne dynamiek en klassieke kwaliteit. Daar kun je als audiofiel dus niet omheen.

Wie oren tekort wil komen, gaat naar zijn HiFi-dealer om daar te horen hoe meesterwerken écht horen te klinken – door een Sennheiser hoofdtelefoon.

 SENNHEISER
Kuijperbergweg 44, 1101 AG Amsterdam Zuid-Oost.
Telefoon: 020-978701

**SENNHEISER HOOFDTELEFOONS
ALLE OREN DE BAAS**

TOT ZOVER

Het september/oktober-nummer. Als ik aan Jeroen denk, denk ik aan zware sigaretten en veel koffie. Hij is echt weg.

De rookwolken zijn opgetrokken en we doen weer aanmerkelijk langer met een pot koffie. En toch... het kantoor is leeg zonder hem. Dag Jeroen.

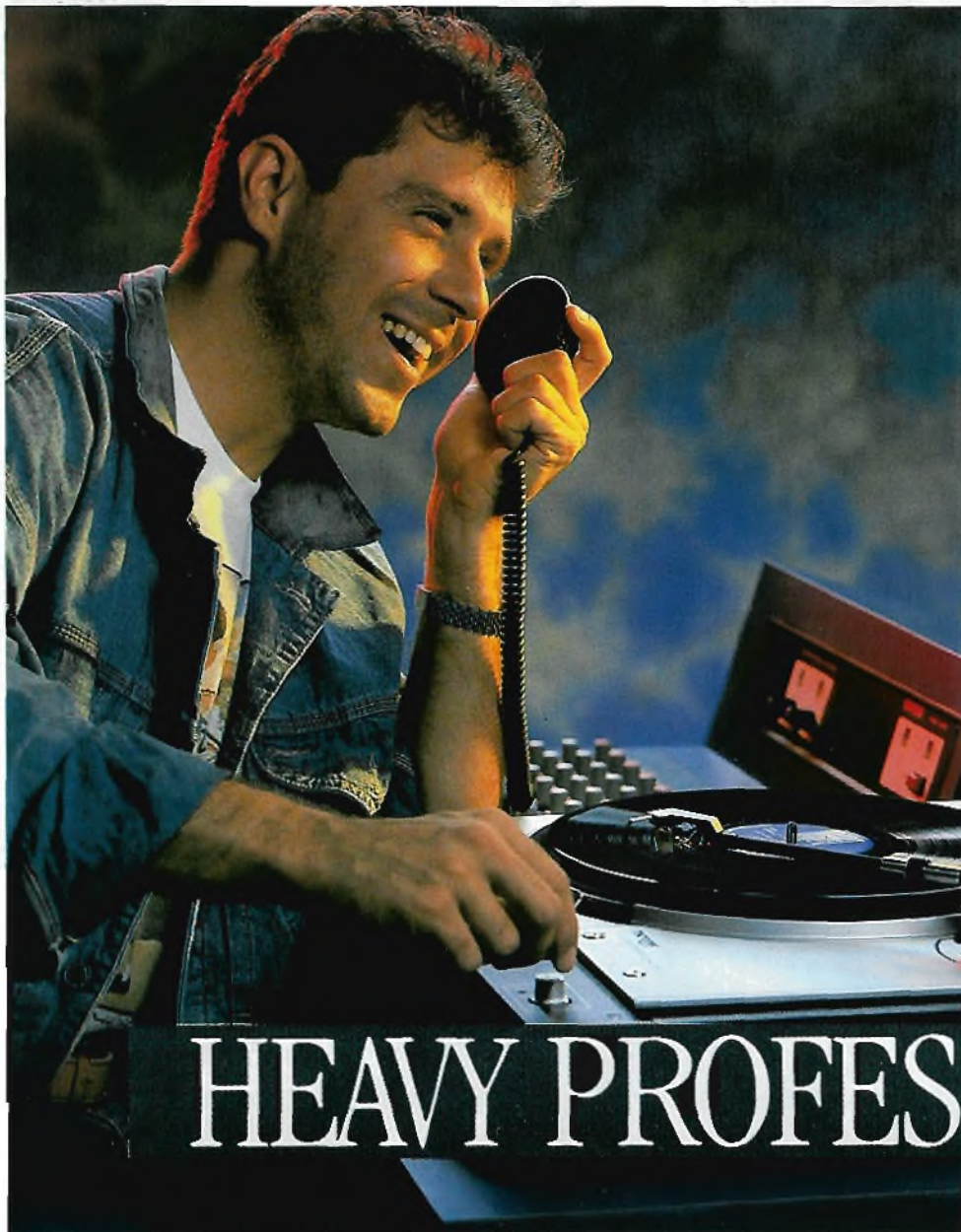
De redactie is van plan een hitlijst te gaan maken. Het idee hierachter is het creëren van een onafhankelijke lijst. De samenstelling zal geschieden aan de hand van hitlijsten van lokale stations.

Wij rekenen op de medewerking van velen. Het adres waar de lijsten heen gestuurd kunnen worden:
postbus 1247, 1000 BE Amsterdam.

Speciaal voor de lezers die altijd bij pagina 40 denken: 'Waar is de rest', zal het FRM in het nieuwe jaar 48 pagina's worden. Items als techniek en lokale radio-stations zullen daardoor wat uitgebreider aandacht kunnen krijgen. Voor ideeën, suggesties, op- en of aanmerkingen: Postbus 1247. Het blad is weer vol.

Namens alle medewerkers: Oogjes dicht en snaveltjes toe.

Yum Festen.

STANTON

Je stelt verdomd hoge eisen.
Het liefst zou je werken met de
originele tape. Onmogelijk.

Dus je koestert de beste
zwarte schijf. Niemand vertrouwt
je 'm toe. Alléén een professional
als het echte Stanton element
mag er aan komen.

Nacht in nacht uit - uur
na uur. Perfect. Extreem.
Gewoon het beste.

Made by Stanton. For you!

HEAVY PROFESSIONALS

Pro-Disco elementen uit de 500 en 680 serie zijn:

500 AL, 680 AL-X, 680 EL, 680 SL.

Plug-in versie: L 500 AL, L 680 EL.

Disco hoofdtelefoon Dynaphase 30 M/SR.

Ontworpen voor de professionele gebruiker. Met schoudersteun, voorzien
van samarium kobalt magneet, frequentiebereik van 20 - 22.000 Hz.

Impedantie 100 Ohm. Maximale belastbaarheid 0,25 Watt.

AUDIOSCRIPT BV

Audioscript BV, Nijverheidsweg 13, 3762 EP Soest. Postbus 213, 3760 AE Soest. Telefoon 02155 - 20302.